

NƏ QƏDƏR Kİ MÜSTƏQİL
AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİ VAR,
AZƏRBAYCAN XALQI VAR,
HEYDƏR ƏLİYEV ÜRƏKLƏRDƏ
YAŞAYACAQDIR!

iki sahil

VAHİD AZƏRBAYCAN UĞRUNDA!

www.ikisahil.az / www.ikisahil.tv

GÜNDƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ QƏZET

Nº 72 (7327) / Çərşənbə axşamı, 23 aprel 2019-cu il

Prezident İlham Əliyev:

**Biz yeni
iqtisadi
modelə keçid
edəcəyik,
bütün sosial
məsələlərin
həllinə
çalışacaqıq**

Kəçən il prezident seçkilərində xalqın mənə verdiyi dəstək imkan verir ki, biz bütün vədləri icra edək. Seçkilər ərefəsində bildirmişdim ki, biz yeni iqtisadi modelə keçid edəcəyik, bütün sosial məsələlərin həllinə çalışacaqıq. Yeni ciddi islahatların, iqtisadi və sosial sahədə islahatların anonsu prezident seçkiləri ərefəsində verilmişdir. Seçkilərdən sonra ciddi islahatlara start verildi. Bu islahatlar çoxşaxəlidir. Siz və ictimaiyyət təbii ki, bu islahatları izleyirsiniz. Verdiyim qərarlar, imzaladığım sərəncamlar həyatımızın hər bir sahəsinə müsbət təsir göstərəcək. Ölkəmiz yeniləşir, müasirləşir. Biz yeni iqtisadi model üzərində işləyirik və elə etməliyik ki, ölkə iqtisadiyyatı bundan sonra da dayanıqlı şəkildə inkişaf etsin.

İnsanların həyatının yaxşılaşdırılması Prezidentin həyata keçirdiyi strategiyanın əsasını təşkil edir

⇒ Bax: səh. 4

**SOCAR-in 4-cü
Beynəlxalq "Xəzər
və Mərkəzi Asiya:
Ticarət, Logistika,
Neft Emalı,
Neft-Kimya" Forumu
işə başlayıb**

⇒ Bax: səh. 6

↑
Bax: səh. 2

Siyavuş Novruzov:
**Qarayaxma kampaniyası
aparanlar eyni mərkəzdən
idarə olunurlar**

↑
Bax: səh. 8

**YAP Nəsimi
rayon təşkilatı
Gənclər Birliyinə
yeni sədr seçilib**

**NAZİRLƏRİN
MOSKVA
GÖRÜŞÜ:
ehtimallar,
ssenarilər
və ümidi**

9

Fransanın Nant şəhərində
Azərbaycan məktəbi

10

Ermeni lobisiinin çirkili pullarına
satılmışların növbəti çirkin kampaniyası

16

Texnoloji virusların
hekayəsi və təhlükəsi

**PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV
VLADİMİR ZELENSKİNI TƏBRİK EDİB**

Prezident İlham Əliyev Ukraynanın yeni seçilmiş Prezidenti Vladimir Zelenskiyə təbrik məktubu göndərib.

Təbrikdə deyilir: "Hörmətli cənab Zelenski, Ukraynanın Prezidenti vəzifəsinə seçilmeyiniz münasibətilə Sizi ürəkdən təbrik edirəm.

Azərbaycan ilə Ukraynani zəngin ənənələrə malik dostluq əlaqələri birləşdirir. İnanıram ki, bu ənənələri özündə bariz şəkildə eks etdirən dövlətlərarası münasibətlərimiz, ikitərefli ve çoxtərefli qaydada əməkdaşlığıımız xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq bundan sonra da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Size möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Ukrayna xalqının rifahı namine qarşidakı məsul fealiyyətinizdə uğurlar arzulayıram".

QAZAXDA AVTOMOBİL YOLUNUN
TİKİNTİSİNƏ MALİYYƏ VESAİTİ AYRILIB

Prezident İlham Əliyev Qazax rayonunun Daş Salahlı-Ürkmezli-Dəmirçilər avtomobil yolu tikintisi ilə bağlı tədbirlər həqiqində Sərencam imzalayıb.

Sərəncamda qeyd olunur ki, 13 min nəfər əhalinin yaşadığı 3 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Daş Salahlı-Ürkməzli-Dəmirçilər avtomobil yoluğun tikintisi məqsədilə Azərbaycanın 2019-cu il dövlət bütçəsinin dövlət esaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 6,8 milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılsın.

Maliyye Nazirliyinə bu Sərəncamda göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək, Nazirlər Kabinetinə bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV ŞRI-LANKA PREZİDENTİNƏ BASSAĞLIĞI VERİB

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Sri-Lanka Demokratik Sosialist Respublikasının Prezidenti Maytripala Sirisenaaya həssənlüq verib.

Başsağlığında bildirilir: "Hörmətli cənab Prezident, ölkənizdə tərədilmiş partlayışlar nəticəsində çox sayıda insanın həlak olması və yaralanması xəbəri bizi olduqca kəndərləndirdi.

Biz bu dəhşətli hadisədən son dərəcə hiddətlənir, terrorizmi qətiyyətlə pisləyir, onun bütün təzahürlərinə qar-

Şi mübarizədə beynəlxalq birliyin səylərini dəstəkləyirik. Baş vermiş faciə ilə əlaqədar Sizə, helak olanların ailələrinə və yaxınlarına, bütün Sri-Lanka xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüzün başsağlığı verir, yaralaranınlar və xəsəret alanların tezliklə sağalmasını arzu edirik.

Sivavus Novruzov:

**Qarayaxma kampaniyası aparanlar
eyni mərkəzdən idarə olunurlar**

A professional portrait of a middle-aged man with dark hair, wearing a dark blue pinstripe suit, a white shirt, and a red patterned tie. A small gold pin or emblem is visible on his left lapel. He is looking slightly to his right with a neutral expression.

lar edirdi". Bunu SİA-ya açıklamasında Yeni Azərbaycan Partiyası icra katibinin müavini, Milli Məclisin komite sədri Sivayus Novruzov devib.

İl Siyavuş Novruzov deyib. YAP icra katibinin müavininin sözlərinə görə, bu insanlar çaxxana səhbətinə televiziya vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırırlar: "Ümumiyyətə, her bir məsələ araşdırılmalıdır. Əgər o ordu haqqında böhtan xarakterli fikirlər səsləndirirsə, deməli, o insanda ümumiyyətə, vətənpərvərlik hissi yoxdur. Bu insanlar ermənidən çox ermənidirlər. Eləcə də Leyla Yunus dəfələrlə Ermənistana qeyri-qanuni səfərlər edib. Onun Avropa ölkələrində bir neçə böyük mülkü, biznes şəbəkəsi və s. vardır. Leyla Yunus bunların hamisini erməni pulu ile əldə edib. Gündə bir təşkilat yaradılır və adını gah "Azərbaycan Xalq Hərəkatı", gah da "Milli Şura" qoyurlar. Onların işləri-güclərianca yalan danışmaqladan ibarətdir. Bilirsiniz ki, Fransada Paris Notr-Dam kilsəsi yanır. Düşündüm ki, onlar indi çıxıb deyəcəklər ki, bunu da Azərbaycan iqtidarı edib və yaxud da niyə Azərbaycan iqtidarı gəlib yanğını söndürməyib. Dünyanın harasında nə hadisə baş verirse, həmin hadisələri Azərbaycan iqtidarı-nın üzərinə atırlar. Xalqımız isə bütün bunları öz gözü ilə görür, başa düşür və onlara öz yerini göstərir".

Müstəqil Azərbaycan: dünyaya yeni sosial dövlət modeli təqdim edirik

ödənilməsi deyilənlərin bariz nümunəsidir. Nizami rayonunda ticarət mərkəzinin yanmasına cənab İlham Əliyevin dərhal münasibət bildirərək, müşavirə keçirməsi, aidiyyatı qurumlara tapşırıqlar vermesi, ardında Səren-cam imzalayaraq ziyanın ödənilməsi məqsədile vəsait ayırması ve s. kimi addımlar ölkə ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandı. Bu addımlar Şamaxıda, Ağsuda, İsmayıllıda baş verən zələzələ zamanı da diqqət çəkmışdır.

birdəfəlik ödənişlər verildi. Növbəti Fermanla şəhid ailələrinə verilən müavinət 242 manatdan 300 manata, Əfqanıstända həlak olanların ailələri üçün nəzərdə tutulan müavinət 220 manatdan 300 manata qaldırıldı. Ötən il ilə şəhid ailələrinə 626 mənzillə verilmişdir. Bu il isə daha 800 şəhid ailəsi mənzillə təmin olunacaq. Şəhid ailələri və mühərribe əlli illər dövlət hesabına 6 mindən çox minlik məsni ile təmin olunub.

götürülməsinin vacibliyini bəyan etmişdi. Son 15 ildə yoxsulluq səviyyəsinin 49 faizdən 5 faizə enməsi əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinin prioritətiyinə işaretdir. Son 15 ildə 2 milyon na yaxın yeni iş yeri açılıb. Regionların inkişafını qeyri-neft sektorunun inkişafı, yeni iş yerlərinin açılması kimi dəyərləndirən dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin Fərmanı ilə təsdiqlənən üç Dövlət Proqramının icrasının uğurla başa çatması, yeni sənədiri təsdiqlənərək icrasına başla-nılması qarşıya qoyulan hədəflərə yüksək səviyyədə nail olmağa əsas verir. 2003-cü ildə keçirilən andiçmədə dövlətimizin başçısı İlham Əliyev iqtisadi tərəqqinin güclü sosial siyasetlə təmamlanacağını, ən əsas pensiyaların, əmək haqları-nın ildə en azı iki dəfə artırılacağını bildirmişdi. Son 15 ilin statistikasına diqqət yetirək. Əmək haqqı 7, pensiya-lar 9, minimum əmək haqqı 6,5 dəfə artıb.

Nazırılık Kabinetinin 2018-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına ve qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında səsləndirilən rəqəmlər və açıqlanaraq hədəflər də 2019-cu ilin aydın mənzərəsini yaratmışdır. Ötən ilin mart ayından əhaliin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə sosial müavinətlərin, təqaüdlərin və digər sosial ödənişlərin orta hesabla 10 faiz artırılması tömin olunmuşdur. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda çalışan işçilərin eməkhaqları 10 faiz artırıldı.

Azəminatlı ailələrin sosial müdafiəsi məqsədilə ünvanlı dövlət sosial yardım programının icrası davam etdirilərək, ötən ilin son ayında orta aylıq məbləğ 189 manata çatdırıldı.

dala çoxaya qayı. Sonra ləşdirmə ilə bağlı olan sənəd 400 çoxmənzilli binada yaşayın 60 minə yaxın ailəni, təqəud sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Sərəncam isə 100 min tələbeni əhatə edir. Ölkə Prezidentinin son Fərman və sərəncamlarını ümumiləşdirsek, bu statistika açıqlanır ki, 2 milyon 200 min əhali dövlətin sosial təşəbbüslerinin icrasından böyük dərəcədə faydalanaq. "Güclü dövlət, yüksək rifah" prinsipi dövlət siyasetinin əsasında dayanır. Bu il minimum əmək haqqı 130 manatdan 180 manata çatdırıldı. Bu sosial qayğı və diqqət 600 min nəfəri əhatə etdi. Minimum pensiyaların məbləği isə 116 manatdan 160 manata qaldırıldı ki, bu göstəriciye görə Azərbaycan MDB məkanında ikinci verdedir.

Karınlarında ikinci yerdeydi. Sosial rifahın temin olunması ilk növbədə dövlətin iqtisadi gücü, qüdrəti ilə bağlıdır. Bu günlərdə Fransanın "Opinion Way" şirkətinin keçirdiyi rəy sorğusu da bu kimi məqamlara aydınlıq getirdi. "Opinion Way"ın "Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi fealiyyəti və bu sahədə Prezident İlham Əliyevin son ildə apardığı islahatları necə qiymətləndirirsiniz" sualına sorğuda iştirak edənlərin 90,5 faizi ümumiyyətdə müsbət cavab vermişdir. Uğurlarımız bu mühüm məqamın da təsdiqidir ki, inkişafın yeni mərhələsi yeni iqtisadi və sosial modelin formallaşdırılmasını bir tələb kimi ortaya qoyur ki, bu istiqamətdə görülen işlər, atılan addımlar diqqətçəkən və beynəlxalq səviyyədə təqdir olunandır. Azərbaycan bu gün dünyaya yeni sosial dövlət modelini təqdim edir.

 Yeganə Əliyeva,
“*İki sahil*”

İnsanların həyatının yaxşılaşdırılması Prezidentin həyata keçirdiyi strategiyanın əsasını təşkil edir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi düşünləmiş və məqsədönlü siyaset ölkəmizin inkişafına, xalqımızın əmin-aməniq şəraitində yaşamasına tam təminat verir. Bu siyasetin əsas məqsədi insanların rifah halının yaxşılaşdırılması, onlara göstərilən qayğıının daha da artırılması və həyat səviyyəsinin yüksəldilməsidir. Təbii ki, bütün buların hamisi iqtisadi bazarın yaradılması sayəsində mümkün ola bilər. Ona görə də bu gün Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin birbaşa təşəbbüsü və rəhbərliyi altında genişmiqyaslı iqtisadi islahatlar həyata keçirilir.

AZERTAC-in bölgə müxbiri xəber verir ki, bu fikirlər aprelin 20-de Şəki şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sosial-iqtisadi sahədə uğurla reallaşdırılan islahatlara, vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində görülən işlərə həsr olunmuş "Uğurlu sosial siyasetin yeni hədəfləri" mövzusunda regional müşavirədə səsləndirilib.

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədovun, Milli Məclisin deputatlarının, YAP Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ rayon təşkilatlarının feallarının, Şəki ictihadı nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirdə evvəlcə Heydər Əliyev Mərkəzinin qarşısında Ulu Öndərin abidəsi öününe gül dəstələri düzülüb, dahi rəhbərin xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Sonra Baş nazirin müavini ve qonaqlar Heydər Əliyev Mərkəzində yaradılan şəraitle yaxından tanış olublar.

Müşavirəni Şəki Şəhər icra Həkimiyətinin başçısı Elxan Usubov açaraq, ölkəmizdə aparılan uğurlu

sosial-iqtisadi islahatlardan danışdı. Bildirilib ki, İlham Əliyevin 15 illik prezidentlik fealiyyətinin təhlili dövlətimizin başçısının sosial məsələlərin həllinə həmişə xüsusi diqqət göstərdiyini təsdiqləyir. Həkimiyətə geldiyi ilk günlərdə dövlətimizin başçısı ölkə daxilində aparılan siyasetin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının dayanacağını və əhalinin yaşayış səviyyəsinin artırılmasının onun əsas hədəfləri sırasında olacağını elan etmişdi. Ötən dövr göstərdi ki, Prezident İlham Əliyev öz prioritətlərinə, verdiyi vədərə sadıqdır.

Elxan Usubov qeyd edib ki, dövlətimizin başçısının regionların sosial-iqtisadi inkişafına diqqət və qayğısı sayəsində son illər ölkənin digər bölgələri kimi, Şəki şəhəri de yeni inkişaf mərhələsini yaşayır. Şəhərdə kompleks yenidənqurma işləri görülür, yeni istehsal sahələri yaradılır, sosial obyektlər istifadəye verilir, infrastruktur yaxşılaşdırılır. Diqqətə çatdırılıb ki, son illərdə Şəkide 41 məktəb, 18 uşaq bağçası, 6 sehiyye və 11 medəniyyət müəssisəsi tikilib və ya əsaslı təmir olunub. Şəki şəhərinin su təc-

hizati və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması işləri davam etdirilib, yaşayış məntəqələrinin 86 faizi qazlaşdırılıb, yüksək keyfiyyətli yeni yollar çəkilib. "ASAN Həyat" kompleksinin açılması isə sahələr üçün ən böyük hədiyyə olub.

Müşavirədə çıxış edən Baş nazirin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə əldə olunan uğurlardan bəhs edib. Bildirilib ki, bir il bundan əvvəl xalqımız hövəti dəfə İlham Əliyevi yenidən prezident seçdi. Xalq tərəfindən belə bir seçim edilməsi vətəndaşların ulu öndər Heydər Əliyevin siyasetinə hörmətinin, inamının ifadəsi olmaqla yanaşı, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın inkişafı yolunda əldə etdiyi nailiyyətlərinə, uğurlarına verilən qiymətdir.

Əli Əhmədov deyib: "2018-ci ilde keçirilən seçkilərdən bir il sonra-

ki müddətdə çox əhəmiyyətli, həyatımızın bütün sahələrini ehədən dəyişikliklər baş verib. Bu dəyişikliklər arasında diqqəti xüsusi cəlb edən məsələ vətəndaşlarımızın rifah halının yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar çox əhəmiyyətli və genişmiqyaslı strategiyanın reallaşmasıdır.

Prezident seçkilərindən sonra İlham Əliyevin imzaladığı ilk Fərman da mehz vətəndaşlarımızın sosial rifah halının yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar olub. Ötən bir ildə həyata keçirilən çoxmiqyaslı tədbirlər çərçivəsində sosial önlük, sosial strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Prezident tərəfindən çox vacib sənədlər imzalanıb. Nəticə etibarilə Azərbaycan vətəndaşlarının sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində əhəmiyyətli adımlar atılmağa başlanıb".

Baş nazirin müavini qeyd edib ki, Prezidentin imzaladığı sərəncamlarla Azərbaycanda minimum əməkhaqqı 38 faiz artırılırla, 130

manatdan 180 manata qaldırılıb. Beleliklə, Azərbaycanda təxminən 600 minden çox insanın yaşayış səviyyəsində, aldığı əməkhaqqında ciddi artım baş verib. Eyni zamanda, minimum pensiyaların 116 manatdan 160 manata çatdırılması nəticəsində yənə də təxminən 600 minden çox insanın pensiyasında əhəmiyyətli artım baş verib, bu da onların rifahının yaxşılaşmasına kömək göstərəcək.

Müşavirədə Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri, Milli Məclisin deputati Fətəh Heydərov, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix İnstitutunun direktoru, YAP Siyasi Şurasının üzvü, deputat, akademik Yaqub Mahmudov, YAP Balakən rayon təşkilatının sədri, Siyasi Şuranın üzvü Azad Balayev və YAP Zaqtala rayon təşkilatının sədri Habil Qurbanov mövzu ilə bağlı çıxış edib, həyata keçirilən uğurlu sosial siyaset haqqında danışıblar.

Məhkəmə qərarlarının icrası işinin təkmilləşdirilməsi üzrə təsirli tədbirlər görülür

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin aprelin 3-də imzaladığı "Məhkəmə-hüquq sisteminde islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" Fərmanı ədliyyə və məhkəmə sisteminin gelecek inkişafı üçün strateji prioritetləri müəyyən edən mühüm "yol xəritəsi" olub. Fərmandan irəli gələn vəzifələr texnəsalınmadan Ədliyyə Nazirliyinin Kollegiya iclasında müzakirə edilib, onun icrasının təşkil məqsədi nəzirliyin rəhbərliyi və mesul şəxslərindən ibarət xüsusi Komissiya yaradılıb.

Nəzirliyin icra xidmətinin fealiyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə dövlətimizin başçısının qarşısında qoyduğu vəzifələrlə bağlı bütün icra və pro-

basiya qurumlarının, regional ədliyyə idarələrinin rəhbərlerinin iştirakı ilə ümumrespublika müşaviri keçirilib.

Ədliyyə naziri Fikrət Məmmədov ədalət mühakiməsinin səmərəli həyata keçirilməsindən məhkəmə qərarlarının icrasının mühüm əhəmiyyətini qeyd edib, icra işinin yaxşılaşdırılması üzrə görülen tədbirləri və qarşıda duran vəzifələri vurğulayıb. Dövlətimizin başçısının növbəti dəfə ölkə rəhbəri seçiləcək inisiyati芬的 örfəsində imzalanmış Fərmanın işin müasir çağırışlara uyğun qurulmasına xidmət etdiyi bildirilib, məhkəmə qərarlarının icrasının sürətləndirilməsi və ef-

fektivliyinin artırılması məqsədile qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, yeni icra Məccəlesi layihəsinin hazırlanması, alternativ icra mexanizmləri, o cümlədən icranın özəl qurumlara həvələ ediləcək ilə bağlı beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi barədə məlumat verilib. İcra xidməti tərəfindən vətəndaşların hüquqlarının və qanuni mənafələrinin qorunması, məhkəmə qərarlarının tam və vaxtında icrasının təmin ediləcək, bu sahədə sürətli məsələlərin həllinin qarşısında "Elektron icra" informasiya sisteminin tətbiqinin genişləndirilməsi üzrə konkret göstərişlər verilib.

Müşavirədə yerli icra qurumlarının fealiyyətində nöqsan və çatışmazlıqlar qeyd olunub, vətəndaşlardan daxil olan, o cümlədən dövlətimizin başçısının tapşırığı ilə bölgələrdə keçirilən səyyar qəbullar zamanı, habelə "qaynar xətlər"ə edilən şikayət və signalların narahatlıq doğurduğu vurgulanıb. Bəzi icra məmurları tərəfindən vəzifə borclarına laqeyd münasibət bəşlənilməsi, icra intizamının, etik davranış qaydalarının pozulması, işlərin süründürülməsi və vətəndaşların haqlı narahatlığını səbəb olan digər neqativ hallar diqqətə çatdırılıb.

Qeyd olunub ki, son illər ərzində 170-dən çox icra məmuru ciddi intizam məsuliyyətinə cəlb edilib. Onlardan 51-i tutduğu vəzifədən azad olunub və ya ədliyyə organlarından xaric edilib, 6 nəfər qanun pozuntuları barədə mətierlər istintaqa verilib.

İcləsədə mövcud problemlərlə bağlı yerli icra qurumlarının rəhbərləri dinlənilib. Fealiyyətində kobud qanun pozuntularına yol vermiş icra məmurları barəsində qəti tədbirlər görülüb, 16 nəfər icra və probasiya qurumlarının əməkdaşları ciddi intizam məsuliyyətinə cəlb edilib, o cümlədən 3 nəfər ədliyyə organlarından xaric edilib və ya tutduğu vəzifədən azad olunub. Bütün yerli qurumların rəhbərlərinə işlərində ciddi dönüş yaradılması tapşırılıb.

SOCAR-in 4-cü Beynəlxalq "Xəzər və Mərkəzi Asiya: Ticarət, Logistika, Neft Emalı, Neft-Kimya" Forumu işə başlayıb

Ötən gün ümummilli lider Heydər Əliyevin ana-dan olmasının 96-ci ildönümüne həsr olunan SOCAR-in 4-cü beynəlxalq "Xəzər və Mərkəzi Asiya: Ticarət, Logistika, Neft Emalı, Neft-Kimya" Forumu işə başlayıb. SOCAR-in dəstəyi, Bakı Ali Neft Məktəbinin və Böyük Britaniyanın "Confidence Capital" şirkətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə dün-yanın 22 ölkəsindən 300-dək nümayəndə iştirak edir.

Beynəlxalq tədbiri giriş nitqi ilə açan Bakı Ali Neft Məktəbinin rektoru Elmar Qasımov qonaqları salamlayaraq ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümüne həsr edilən Forumun keçirilməsinin artıq ənənəvi hal aldiğini və tədbirin Xəzər regionunun neft təqvimində ən mühüm hadisə olduğunu bildirib. Forumun ayrı-ayrı regionları və şirkətləri təmsil edən mütəxəssislər Xəzər regionu və Mərkəzi Asiyada neft-qaz sənayesinin başlıca inkişaf istiqamətləri, eləcə də ticaret, logistika, neft emalı və neft-kimya sahələrində ən böyük beynəlxalq layihələr barədə informasiya mübadiləsi, habelə region ölkələrdən olan həmkarlar və tərəfdəşərlər birgə mövcud əməkdaşlığın möhkəmlənməsi və yeni işgüzar əlaqələrin qurulması üçün geniş imkanlar təqdim etdiyini söyləyen rektor tədbirin ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən neft strateyiyasının dünya ictimaiyyətine çatdırılması üçün unikal platforma olduğunu vurgulayıb.

Energetika naziri Pərviz Şahbazov Forumun əhəmiyyətindən səhbet açaraq bu beynəlxalq tədbirin Xəzər və Mərkəzi Asiya adı altında keçirilməsinin Azərbaycanın enerji siyasetinin iki regionu uzunmüddətli layihələrlə bir-birinə bağladığından bariz nümunəsi olduğunu deyib.

Nazir bildirib ki, son dövrlərdə neftin qiymətinin geosiyasi proseslərdən asılılığı güclənib və neft riskli bir enerji resursuna çevrilib, bu isə neft ölkələri bu riskləri azaltmaq üçün bazarın tənzimlənməsi kimi əlavə bir öhdəliklə yükleyib.

"OPEK plus" formatında qəbul edilmiş qərarların neft bazarıni tarazlaşdırın əsas mexanizm olduğunu bildirən nazir geosiyasi qeyri-sabitliyin qaldığı bir dövrdə neft ölkələri arasında əməkdaşlığın vacibliyini və Azərbaycanın bu əməkdaşlığın ilk təşəbbüskarı və neftin qiymətinin sabitləşdiril-

məsinin feal tərefdaşı olduğunu vurgulayıb: "Hazırda neftin qiyməti qənaətbəxşdir, dekabrdaqı qərarın icra səviyyəsi aybaa yüksəllir. İyunda hasilatın azaldılması ilə bağlı yeni qərarın qəbulu isə bir sıra faktorlar və kommersiya ehtiyatlarından asılı olacaq".

Nazir OPEK-ə üzv ölkələrlə, enerji sahəsində fəaliyyət göstərən bir çox şirkətlərlə yaradılan əməkdaşlıq imkanlarından da danışaraq Energetika Nazirliyinin 2019-2021-ci illərdə yanacaq-enerji balansı üzrə proqnozlarını diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, ölkəde neft hasilatında sabitlik, təbii qaz istehsalı və ixracında isə artım gözlənilir: "Bu dövrə də Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin başlıca mənbəyi rolu "Azəri-Çıraq-Güneşli" yataqları və "Şahdəniz" yatağı oynayacaq. Bu il qaz hasilatında 19 faiz, ixracında isə 25 faiz artım, 2021-ci ilde qaz hasilatının 45 milyard kubmetrə çatacağı proqnozlaşdırılır".

P.Şahbazov qeyd edib ki, in-diyedek Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağından 104 milyard kubmetrdən çox təbii qaz hasil olunub. Yataqdan, həmçinin 25 milyon ton kondensat çıxarılib:

"Qaz hasilatı və ixracının artmasına Xəzər regionu qaz infrastruktur Avropa bazarına birləşdirmək bütün regionun enerji xəritəsini dəyişəcək Cənub Qaz Dəhlizli layihəsinin icrası istiqamətinə görəlmüş işlər əhəmiyyətli rol oynayır. Layihə üzrə işlər yekun mərhələdədir. Cənub Qaz Dəhlizli ölkədə digər qaz yataqlarının işləməsinə təkan verdiyinə görədə çox əhəmiyyətlidir. 2019-2020-ci illərdə "Abşeron" qaz-kondensat yatağı, "Şəfəq-Asiman", "Babək" perspektiv strukturları, "Qarabağ", "Umid" yataqları üzrə görülecek işlər yaxın gelecekədə ölkənin qaz hasilatında artımı təmin edəcək".

Həmçinin Azərbaycanı emal məhsullarının istehsalı və ixracında aparıcı ölkəyə çevirmek, bu məhsullar hesabına ölkə iqtisadiyyatına mənfeət qazandırmaq məqsədi ilə emal sektorunda həyata keçirilən layihələrdən dənisan nazir, ölkəmizin regional əhəmiyyətli logistika və ticarət qoşağı kimi aparıcı mövqeyinin neft-kimya məhsullarının idxl-ixracı emalıyyatlarının daha sərfəli şərtlərlə aparılmasına geniş imkanlar yaratdığını qeyd edib.

SOCAR-in birinci vitse-prezidenti, akademik Xoşbəxt Yusifzadə Forumun əhəmiyyətindən danışaraq onun təcrübə mübadiləsi baxımından olduqca vacib olduğunu bildirib.

Eyni zamanda, Azərbaycanın neft sənayesinin inkişafından bəhs edən Xoşbəxt Yusifzadə, bunun ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu vurgulayıb: "Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra neft sənayesində əldə edilən uğurlar ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Burada birinci növbədə "Ösrin müqaviləsi"ni qeyd etmek lazımdır. Sovet dövründə kəş edilmiş "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqları texnikanın yoxluğu sebebindən həmin vaxt istismar olunmamasına baxmayaraq, 1994-cü ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə onların xarici şirkətlərin cəlb edilməsi ilə işlənilməsinə başlanıldı. Danışıqların sonunda 1994-cü ilin 20 sentyabrında sonradan "Ösrin müqaviləsi" adlandırılan müqavilə imzalandı".

Akademik Xoşbəxt Yusifzadə "Ösrin müqaviləsi"nin siyasi əhəmiyyətindən danışarkən qeyd edib ki, bu, ilk növbədə, Azərbaycandakı sabitliyin bariz nümunəsi olmaqla ölkəmizin investorlara etibarlı ölkə kimi tanılmasında böyük rol oynayır: "1997-ci ildə Azərbaycanda neft hasilatı illik 9 milyon tona düşmüşdü. 2010-cu ildə bu göstərici 51 milyon tona yüksəldi. Neticədə in-diyedək "Azəri-Çıraqlı-Güneşli" yataqlarından 481 milyon ton neft hasil edilib ki, bunun da 279 milyon tonu mənfeət nefti kimi Azərbaycana çatıb. Bu baxımdan müqavilə Ulu Önderin "şah əsəri"dir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin ikinci "şah əsəri" isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməridir. Həmin vaxtlar çoxları bu kəmərin əhəmiyyətsiz olduğunu deyir, onun reallaşacağına inanmırlılar. Digər ixrac boru kəmərlərini yetərlər hesab edirdilər. Lakin Ulu Öndər

bu kəmərin reallaşdırılmasını qarşıya məqsəd qoysu ve hamını buna inandıra bildi. Bunu sübut edən əsas fakt isə ondan ibarətdir ki, in-diyedek Azərbaycandan dünya bazarlarına 506 milyon ton neft çıxarılib ki, onun 383 milyon tonu məhz Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə neql edilib".

Eyni zamanda, "Ösrin müqaviləsi"nin müddətinin artırılmasından bəhs edən akademik xatırladıb ki, SOCAR-in müqavilədəki payı 25 faizdək artırılıb. Bundan başqa, müqavilənin müddətinin artırılması əvvəlində BP şirkəti ilə əməkdaşlığın bundan sonra da davam edəcəyini qeyd edən SOCAR-in birinci-vitse prezidenti Xoşbəxt Yusifzadə, bugündə bu şirkətlə imzalanan dəyeri 6 milyard ABŞ dolları olan "Azəri Mərkəzi-Şərqi" layihəsinin buna əyani sübut olduğunu vurgulayıb.

Akademik Xoşbəxt Yusifzadə, həmçinin Cənub Qaz Dəhlizi bərədə danışaraq onun əsas seqmentlərindən olan TANAP-la in-diyedək 1,6 milyard kubmetr təbii qazın ixrac edildiyini bildirib.

SOCAR-in birinci vitse-prezidenti bundan başqa, bu il Azərbaycanın tarixində iki əlamətdar hadisənin qeyd ediləcəyini diqqətə çatdırıb: "Onlardan biri "Ösrin müqaviləsi"nin 25 illiyidir. Digəri isə "Neft Daşları"nın kəş olunmasından 70 il tür. Bu yataq dünyada açıq dənizdə kəş edilən ilk yataqdır və onun yubileyi tentənə ilə qeyd ediləcək".

BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiye regionu üzrə əlaqələr, xarici işlər və strategiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli məruzəsində qeyd edib ki, "Azəri-Çıraq-Güneşli" yataqlarından bu vaxtadək 3,5 milyard barrel neft hasil olunub. AÇG yataqlar blokunun işlənməsinə ümumiyyətdə 36 milyard ABŞ dollarından çox sərməye qoyulub.

Ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev bildirib ki, bu gün Azərbaycan üzərindən neinki qonşu ölkələrin, həmçinin Çin və Yaponiya kimi böyük istehsalçılarının məhsulları və yüksək Avropaya daşınır. Bu baxımdan Xəzər regionun əhəmiyyətini vurgulayan nazir, eyni zamanda, bütün birləşmələrə baxmayaraq, ətraf mühitə təsirlerin minimuma endirilmesinin də vacib olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, Xəzər dənizində istifadə onun təbiətinə vu-

rulan təsirlərin minimuma endirilmesi yolu ilə həyata keçirilməlidir.

Bakı Dövlət Universitetinin rektoru Elçin Babayev bildirib ki, Forum ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən neft strateyiyasının işıqlandırılması üçün unikal platformadır.

Daha sonra Forumda 3 sessiya baş tutub. "Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin inkişafı", "Xəzər regionu və Mərkəzi Asiya - Qlobal neft və qaz bazarının tərkib hissəsi", "Azərbaycan və Transqazfaz regionunda karbohidrogenlərin logistika və tranzit potensialı" adlı sessiyalarda "Neft-qaz sənayesinin inkişafında SOCAR-in strateji layihələri", "SOCAR Polymer və SOCAR GPC layihələri", "Neft-kimya məhsulları və emal sahəsində qlobal tendensiyaların Azərbaycanda "downstream" sektorunun gələcək inkişafına təsiri", "Qlobal neft bazarının inkişafı: Implications for Caspian and Central Asia markets", "Xəzər regionu - qlobal qaz bazarında" və digər mövzularda məruzələr dinlənilər.

Qeyd edək ki, 2016-ci ildən hər il təşkil olunan Forumda Xəzər və Mərkəzi Asiya regionlarının yanacaq-energetika, neft-kimya komplekslərinin və logistika strukturlarının, həmçinin aparıcı yerli və beynəlxalq şirkətlərin top meneceri, sahəsinin öndə gedən ekspertləri, analitiklər, diplomatik korpus nümayəndələri və digər coxsayılı mütəxəssislər iştirak edirlər. İştirakçılar Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin inkişafı, Xəzər regionu və Mərkəzi Asiyada açıq dənizdə kəş edilən ilk yataqdır və onun yubileyi tentənə ilə qeyd ediləcək".

BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiye regionu üzrə əlaqələr, xarici işlər və strategiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli məruzəsində qeyd edib ki, "Azəri-Çıraq-Güneşli" yataqlarından bu vaxtadək 3,5 milyard barrel neft hasil olunub. AÇG yataqlar blokunun işlənməsinə ümumiyyətdə 36 milyard ABŞ dollarından çox sərməye qoyulub.

Ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev bildirib ki, bu gün Azərbaycan üzərindən neinki qonşu ölkələrin, həmçinin Çin və Yaponiya kimi böyük istehsalçılarının məhsulları və yüksək Avropaya daşınır. Bu baxımdan Xəzər regionun əhəmiyyətini vurgulayan nazir, eyni zamanda, bütün birləşmələrə baxmayaraq, ətraf mühitə təsirlerin minimuma endirilmesinin də vacib olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, Xəzər dənizində istifadə onun təbiətinə vu-

**Ceyhun Piriyev,
"iki sahil"**

NAZİRLƏRİN MOSKVA GÖRÜŞÜ: ehtimallar, ssenarilər və ümidi

Aprelin 15-də Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazırları Moskva Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması ilə bağlı müzakirələr aparıblar. Prosesdə Rusyanın xarici işlər naziri də iştirak edib. Danışqlardan sonra bəyanat yayılıb. Tərəflər bütövlükde müzakirələri müsbət qiymətləndiriblər. Ekspertlər də müyyən analizlər əsasında proqnozlar verməyə çalışırlar.

Hiss olunur ki, bir sıra haldarda real vəziyyəti deyil, kimlərse özlərinə səfər edən ssenariləri ortaya atırlar. Əslində, Moskva danışqları Vyana görüşündə eldə razılıqların məntiqi nticəsidir. Onları bu kontekstdən çıxarmaq reallığı təhrif etməkdir. Vyana da isə müyyən məqamlar öz eksini tapmışdı. Məsələn, danışqların formatı deyişməzdirdi. Moskva bunu inkar edəcək bir hadisə baş vermedi. Bundan eləvə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü vacib princip kimi nəzər alınmalıdır. Moskva da bu barədə danışlıb. Eyni zamanda, bir sıra humanitar addımların atılması da gündəmdə olub. Bütün bunlар nazırların Moskva görüşünün real mənzəresini yaratmaq baxımından əhəmiyyətlidir. Həmin bağlılıqla bu görüşün geosiyasi təhlili üzərində bir qədər geniş dayanmağa ehtiyac görülür.

Vyanadan sonra: növbəti müzakirələrin ümumi məqamları

Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazırlarının Moskva apardıqları müzakirələre ekspertlerin böyük maraq göstərməsi təsadüfi deyildi. Gözlənilirdi ki, danışqlar hansısa məqamlara aydınlıq getirəcək. Və ya bütövlükde bu formatda danışqların davam etdirilməsinin mənasının olub-olmaması dəqiqləşəcək. Bir sıra ekspertlər isə münaqişənin həllinin Rusiyaya əlinə keçdiyini qeyd edirdilər. İstenilən haldə, danışqların özünüň baş tutması faktı kifayət qədər əhəmiyyətlidir.

Moskva danışqlarında Rusyanın xarici işlər naziri və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrleri də iştirak ediblər. Yekunda ümumi bir bəyanat yayılıb ki, müzakirələr müsbət qiymət verilib. Hətta orada vacib qərarlar alındıqda dəvət edilib. Rusyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov isə müzakirələrə bele qiymətləndirib: "Moskvadə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri... arasında eldə edilən razılaşmalar faydalıdır".

Azərbaycan XİN-in başçısı da Moskva görüşünün müsbət qiymətləndirib. Danışqların faydalı və substantiv keçidiyi ifade edib. Müzakirələrdə müyyən dərəcədə irəliliyin olduğunu vurgulayan Azərbaycan XİN başçısı problem yaranan bir sıra inciklərlə ətrafında geniş fikir mübədiləsinin aparıldığını deyib. O cümlədən Dağılıq Qarabağın gələcək statusu, təhlükəsizlik məsələləri, qoşunların işgal altında olan torpaqlardan çi-

xarılmasına və məcburi köçkünlerin geri qaytarılması ilə bağlı müzakirələr baş tutub. Bu kontekstde humanitar məsələlər də diqqət yetirilib. Journalistlərin Bakıya, İrvanə və Dağılıq Qarabağa səfərlərinin təskili, cəbhə bölgəsində kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan əhalinin tehlükəsizliyinin təmin olunması, həbsdə olanlarla yaxınların görüşmələri üçün şərait yaradılması kimi məsələlər də müzakirə edilib.

Ancaq tərəflər danışqların detalları haqqında informasiya verməyiblər. Çünkü konfidensiallığın saxlanması barede öncəden razılıq olub. Ermeni tərəfi də təxminen eyni qiymətləndirmə verib. Lakin onlar müyyən məsələlər də özlərinə səfər edən variantlardan bəhs edirlər. Ermeni ekspertlər indi ikincidərəcəli məsələlər üzrə razılığın eldə edile bilməsindən danışrlar. Ele məsələlər ki, onlar birbaşa münaqişənin həlliəne aparımlar. Məsələn, həbsdə olanların yaxınları ilə görüşlərinin təskili ümumi humanitar aspektidir. Bu, adı insanlıq əlamətidir və münaqişənin həlliənə ciddi təsir etmir. Buna baxmayaraq, bu kimi addımlar qarşılıqlı etimadi artırıa bilər.

Buna baxmayaraq, erməni ekspertlər Ermənistanın aktiv surətdə silahlandırmayı da vurğulayırlar. Onların fikirlərinə görə, Azərbaycanın hansı addımı atacaq bəlli olmaz. İstənilən vaxt situasiya partlaya bilər. Buna görə de Ermənistan rəhbərliyi gözlənilməz varianta hazır olmağa çalışır.

Nəhayət, baş nazir Nikol Paşinyan Moskva danışqları kontekstinde deyib ki, Azərbaycan seçimini etməlidir: ya sülh danışqları, ya da müharibə. O, Ermənistanın mühabibədən qorxmadığını da deyib. Eyni zamanda, Ermənistanın kimsəni mühabibə ilə qorxutmadığını söyleyib. Guya Ermənistan həmişə sülhə sadıq olub.

Danışqlarla bağlı Ermənistan tərəfdə danışlanılar sırasında münaqişənin həllinde "Medvedev planı"na qayıldıqda fikrin səsləndirilməsi də diqqət çekir. 2016-ci ilde Ermənistanın sefer edən Dmitri Medvedev deyib: "Burada da bir çox siyasetçilər haqlı olaraq gələcək nesillər qarşısında öz məsuliyyətlərini anlayırlar. Yeni ki, gələcək nəslə döndürməsi deyil, həll olunmuş münaqişə örtmək lazımdır. Problem odur ki, münaqişənin istənilən həlli bir tərəfi qənaət edəcək, digər tərəfi isə nərazi salacaq. Əgər münaqişəni dondurulmuş vəziyyətdə

saxlamaq, yeni onu tez bir zamanda həll etmek qərarından imtina etmək və münaqişənin həlli yolunda verilen insanların itki arasında seçim etməli olsam, mən yənə də ikinci şəcərəm. Yaxşıbu burdur vəziyyət belə qalsın, amma qan tökülməsin".

Azərbaycanın planı: münaqişənin həllinin əsas modeli

Bu, faktiki olaraq, münaqişənin dondurulmasına üstünlük vermək demək idi. İndi isə erməni ekspertlər iddia edirlər ki, 2016-ci ilde D.Medvedev gərginliyi artırımadan danışqların aparılmışlarından bəhs etmişdi. Konkret olaraq, Rusyanın baş naziri münaqişə zonasında texniki təchizat vasitəsilə tərəflərin davranışlarına nəzərat etmək fikrini irolı sürmüdü. Burada da məqsəd aydındır: işğalı fakt kimi deyiməz olaraq qəbul edib, hərbi əməliyyatların başlamasını əngəlləmək və Azərbaycanı güzəştərə məcbur etmək. Ermenistan işğalçı qüvvələri zəbt etdikləri Azərbaycan ərazilərindən çəkilənlər, yurdularında didərgin salınmış Azərbaycan vətəndaşları geri qaytarılmalıdır. Bütün bunlardan sonra digər məsələlər konkret həllini tapa bilər.

İkinci, danışqların nəticələrini barədə deyilənlər göstərir ki, başlıca olaraq fikir mübədiləsi davam etdirilib və Ermənistanda yeni hakimiyətə gələnlərin nəzərən çatdırılıb ki, münaqişə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpə olunmasa, həll edilə bilməz. Ermenistan işğalçı qüvvələri zəbt etdikləri Azərbaycan ərazilərindən çəkilənlər, yurdularında didərgin salınmış Azərbaycan vətəndaşları geri qaytarılmalıdır. Bütün bunlardan sonra digər məsələlər konkret həllini tapa bilər.

O başqa məsələdir ki,

Azərbaycan heç zaman insani, humanitar məsələlərin həlliət etiraz etməyib.

Bura yaxşı aydın olur ki, Azərbaycanın baş nazırının Vyana da apardığı danışqların məntiqi davamıdır. Martin 29-da Avstriya paytaxtında keçirilən görüşdə tərəflər xarici işlər nazırlarının danışqları davam etdirilmiş və diləqdə olmaları barədə konkret razılığa gəliblər. Bu, onların yaydıqları bəyanatda da öz eksini təpib. Eyni zamanda, həmin bəyanatda humanitar məsələlərə də toxunulur və bu istiqamətde konkret addımların atılması tövsiyə edilir. Bunlardan başqa, Vyana da danışqların formatının dəyişmədiyi və Ermənistən prosesi dalana dərəmət cəhdinin iflasa uğradığı da aydın oldu. Çünkü həm danışqlarda, həm də yayılan sənəddə iki dövlətin imzası vardi: Azərbaycan və Ermənistən. Bu o demək idi ki, Ermənistən yeni iqtidarıının israr etməye çalışıldığı yeni format qəbul olunmayıb. Moskvadə danışqlara da məhz bu kontekstdə baxmaq lazımdır.

Newtimes.az

Odlar Yurdunda sürət yenidən yüksəlir

Dünyanın sayılıb seçilən 20 şəhərdən sonra Bakı 21-ci şəhərdir ki, bu qədər geniş auditoriya olan yarışa ev sahibliyi edir. Keçirildiyi ilk gündə ister təşkilatçıları, ister öz unikallığı ilə seçilən Formula-1-in Azərbaycan Quran-prisi hər zaman dünən mediasının diqqət mərkəzində olmuşdur.

Keçirildiyi hər bir ölkədə çoxsaylı azarkeş qrupu olan yarışlara her il Bakıda on minlərlə bilet satılır. Rəsmi məlumatlara görə, hazırda 48 ölkədə Bakı Quran-prisi üçün biletler satılıb və bərəqəm durmadan artır. Bakı Şəhər Halqasının Marketing və kommunikasiya şöbəsinin rəhbəri Nigar Arpadarai "İki sahil"ə açıqlamasında bildirdi ki, bu il bilet satışları ötən illərlə yüksək artımla davam edir. "Xüsusi xarici ölkələrə saatlıq biletlərin sayıda yüksək artım müşahidə olunur. Təbii ki, yerli tamaşaçıların da faal iştirakı nəzərəcəpacəq qədər yüksəlib. Əgər ötən il bilet satışlarında 30 faiz artım müşahidə edildiyse, tam əminliklə deyə bilərem ki, bu rəqəm bu il daha yüksək seviyyədədir. Daha dəqiq rəqəm göstəriciləri Quran-prinin ilk turundan sonra müəyyənəlaşəcək", - deyə N.Arapdarai vurğulayıb.

Azərbaycan Quran-prisini digərlərindən fərqləndirən cəhətlər hansıdır?

Bakı trassının gözəlliyi. Əvvəla onu qeyd edək ki, Formula-1 her bir ölkədə özünəməxsus yarış trassları ilə seçilir. Bir çox şəhərlərdə şəhərdənəkar, sırf yarış üçün istifadə olunan trasslardan fərqli olaraq Bakı Monako, Sinqapurda ki mi şəhər trassına sahibdir. Bu da yarış maşınlarının hərəkət istiqamətləri boyu şəhərimiz bütün gözəlliklərini, özünəməxsusluğunu və unikallığını göstərməkdə bize yardımçı olan amildir. Qoşa qala qapıları, Qız Qalası, Dövlət Filarmoniyasının, eyni zamanda mütəxəlif tarixi və müasir binalarımızın şəhəsində qurulan trass Bakıımız qədimliyi ilə çağdaşlığını sintezində doğan mükəmməl mənzərəni bütün dünyaya tanıtmaqdə yardımçı olur. Nəticədə isə yüksək sürət və adrenalinin verdiyi həyecanla gözoxşayan mənzərə ahəngində tamaşaçılar zövqlü yarış izləmə imkanı elədə edirlər.

Marqalı yürüşlər məhz Azərbaycan Quran-prisindən şəhərənəkar, sırf yarış üçün istifadə olunan trasslardan fərqli olaraq fikirleri, elbəttə, Azərbaycandakı yüksək təşkilatlıq qabiliyyətdən, yarışlara ayrılan xüsusi diqqətdən və məsuliyyətdən xəbər verir. Bütün bunlar, təbii ki, ölkəmiz üçün, onun xaricdə yüksək imicinin formalşaması üçün təqdirəliyələrdir.

Dünyada yarım milyarddan çox auditoriyası olan yarışları işıqlandırmaq üçün coxsaylı ölkələrdən media nümayəndələrinin de yüksək maraqlı hər il diqqət çəkən məsələlər sırasındadır. İndiye kimi mütəxəlif ölkələrdən 100-dən çox jurnalistin akreditasiyadan keçdiyi rəsmi məlumatlarda yer alır. Akreditasiya olunan jurnalistlər həftələr öncəsində ölkəmizə geliblər və burda ayrı-ayrı seminarlarda iştirak edərək vəziyyətə tanış ediblər.

Bu möhtəşəm yarışların ölkəmizdə keçirilməsi sadəcə mühüm idman tədbiri deyil, eyni zamanda, Azərbaycana mütəxəlif sahələrdə müsbət təsir göstərməsi deməkdir. Milli Məclisin deputati Asim Mollazadə mövzu ilə bağlı qəzetiimizə açıqlamasında qeyd etdi ki, dünyada geniş auditoriyası olan bu yarışların Bakıda keçirilməsi ilk növbədə ölkəmizə her il durmadan artan turist axınının şahidi olur. Artıq Azərbaycan öz gözəlliyi, əsərənəgizliyi, zəngin və möhtəşəm təbəti, dünya standartlarına cavab veren müasirliyi, Şərqi Qərbin vəhdətini özündə birləşdirən ecazkarlığı ile turizm sahəsində sürətli inkişaf edən ölkələr sırasındadır. Bu da təbii ki, öz özüyündə biziñ daha çox tanınmağızdır, özümüzü daha rahat ifadə etməyimizdə evezsiz rol oynayan amillərdəndir.

Turist axının şadəcə Azərbaycan adının dünyada meşhurlaşdırılması deyil. O, eyni zamanda, kapital axınına, sərməye yatırımlarına da birbaşa olaraq təsir edəcək. Milli Məclisin deputati Aydin Hüseynov isə "İki sahil"ə açıqlamasında bildirdi ki, Formula-1 ölkə iqtisadiyyatının ayrı-ayrı sahələrində böyük canlanmaya səbəb olacaq: "Birinci növbədə gələn istiqamət, Formula-1 yarışı çoxluq sayda izleyicisi olan bir yarışdır. Onu izlədirdiğim ölkəmiz Formula-1 vasitəsilə her il durmadan artan turist axınının şahidi olur. Artıq Azərbaycan öz gözəlliyi, əsərənəgizliyi, zəngin və möhtəşəm təbəti, dünya standartlarına cavab veren müasirliyi, Şərqi Qərbin vəhdətini özündə birləşdirən ecazkarlığı ile turizm sahəsində sürətli inkişaf edən ölkələr sırasındadır. Bu da təbii ki, öz özüyündə biziñ daha çox tanınmağızdır, özümüzü daha rahat ifadə etməyimizdə evezsiz rol oynayan amillərdəndir."

Turist axının şadəcə Azərbaycan adının dünyada meşhurlaşdırılması deyil. O, eyni zamanda, kapital axınına, sərməye yatırımlarına da birbaşa olaraq təsir edəcək. Milli Məclisin deputati Aydin Hüseynov isə "İki sahil"ə açıqlamasında bildirdi ki, Formula-1 ölkə iqtisadiyyatının ayrı-ayrı sahələrində böyük canlanmaya səbəb olacaq: "Birinci növbədə gələn istiqamət, Formula-1 yarışı çoxluq sayda izleyicisi olan bir yarışdır. Onu izlədirdiğim ölkəmiz Formula-1 vasitəsilə her il durmadan artan turist axınının şahidi olur. Artıq Azərbaycan öz gözəlliyi, əsərənəgizliyi, zəngin və möhtəşəm təbəti, dünya standartlarına cavab veren müasirliyi, Şərqi Qərbin vəhdətini özündə birləşdirən ecazkarlığı ile turizm sahəsində sürətli inkişaf edən ölkələr sırasındadır. Bu da təbii ki, öz özüyündə biziñ daha çox tanınmağızdır, özümüzü daha rahat ifadə etməyimizdə evezsiz rol oynayan amillərdəndir."

Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, adını dünyaya həm de idman ölkəsi kimi tanınan Azərbaycan beynəlxalq arenada uğurlarına daha birini eləvə etməkdə iddiyalıdır.

Nilufər Mustafaqızı, "İki sahil"

ADNSU-da intensiv ingilis dili təlimi keçiriləcək

Aprelin 22-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində (ADNSU) British Petroleum Exploration (BP) və "British Council-in Azərbaycandakı ofisi" arasında universitetin 90 nəfər müəllimine və 200 tələbəsinə intensiv ingilis dili təlimi keçirilməsinə dair sənədin imzalanma mərasimi keçirilib. Tədbirdə ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı, BP-nin vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli, Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi, "British Council-in Azərbaycandakı ofisi"nin direktoru Samr Şah, BP-nin tərəfdası olan şirkətlərin nümayəndələri, universitetin professor-müəllim heyəti iştirak edib.

ADNSU-nun rektoru, professor M.Babanlı qonaqları salamlaşdırınca sonra imzalanacaq sənədin ehəmiyyəti barede məlumat verib. O, ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi işində qabaqcıl dünya təcrübəsinin öyrənilməsinin önəmini qeyd edərək bunun üçün professor-müəllim heyətinin və tələbələrin, xüsusilə ingilis bölməsində tədris aparan əməkdaşların və təhsil alan gənclərin ingilis dilinə yüksək səviyyədə yiyələnmələrinin vacibliyini vurğulayıb. ADNSU-nun bununla bağlı hazırladığı təklif layihəsinə müsbət münasibet bildirməsinə və qısa müddət ərzində ona maliyyə vəsaiti ayırdığını və təşkilatı işləri həll etdiyinə görə BP şirkətinə təşəkkürünü ifadə edən rektor M.Babanlı bunun sayəsində texniki fenlərin ingilis dilində tədrisinə böyük töhfə verəcəyini bildirib. BP-nin ingilis dilinin tədrisini həyata keçirəcək tərəfdəşin seçilməsi məsələsini ADNSU-nun ixtiyarına buraxdığını qeyd edən rektor M.Babanlı universitetin artıq səməralı əməkdaşlıq təcrübəsi olduğunu "British Council-in Azərbaycandakı ofisi"ni partnör olaraq seçildiyini söyləyib.

BP-nin vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli təmsil etdiyi şirkətin ölkənin aparıcı təhsil layihələrində iştiraka xüsusi diqqət yetirdiyini deyib. ADNSU kimi aparıcı universitetlərdə texniki sahədə ingilis dilinin tədrisinin ehəmiyyətindən söz açan B.Aslanbəyli yeni layihənin əsas məqsədinin təkcə tələbələrə ingilis dili vərdişlərini aşılamaq deyil, eyni zamanda texniki sahədə tədrisde ingilis dilinin yaxşılaşdırılmasına şərait yaratmaq olduğunu deyib. Bununla da ADNSU-da ingilis bölmələri ilə yanğış Azərbaycan bölmələrində də texniki ingilis dilinin tədrisinin nəzərdə tutulduğunu deyən B.Aslanbəyli hazırlı ADNSU tələbələrinin də gələcəkdə BP-nin potensial əməkdaşları kimi nəzərdən keçirildiklərini söyləyib və buna görə də onların yüksək ixtisaslı mütəxəssis kimi yetişdirilməsi işini dəstəklədiklərini vurğulayıb.

British Council-in Azərbaycandakı ofisinin direktoru Samr Şah ADNSU ilə artıq neçə ildir ki, əməkdaşlıq əlaqələrinin olğunu qeyd edərək belə bir irimiqyaslı layihədə universitetlə və BP ilə birlikdə iştirak etməkdən məmənən oldularını bildirib. Layihənin əsas məqsədinin ADNSU-da texniki və işgüzər ingilis dili üzrə ixtisaslaşmış müəllimlərin formalasdırılması olduğunu qeyd edən Samr Şah 11 aylıq layihənin 90 nəfər müəllimi və 200 tələbəni əhatə edəcəyini bildirib. Layihənin "British Council-in Azərbaycandakı ofisi"nin təcrübəsində bir ilk olduğunu vurğulayan Samr Şah onlar üçün də bu layihənin yaxşı və ehəmiyyətli təcrübə olacağını vurğulayıb.

Daha sonra təreflər arasında niyyət məktubu imzalanıb.

Qeyd edək ki, müqaviləyə əsasən təlimlərə mayın 1-dən start verilmesi nəzərdə tutulub. İyul-avqust ayları istisna olmaqla (müəllimlər məzuniyyətdə olduqları üçün təlimlər onlayn şəkildə həftəlik dərs tapşırıqlarının verilməsi formasında həyata keçiriləcək) həftədə 3 defə 2 tədris saatı olmaqla dekabrın 31-dək davam edəcək. "British Council" Aptis testindən iştiradə edərək bütün müəllimləri testdən keçirəcək. Aptis üzrə ən yüksək bal toplamış 15 ingilis dili müəllimi (ən aşağı B2 və daha yüksək) ingilis dili təlimçisi kimi seçiləcək. "British Council-in Azərbaycandakı ofisi"nin mütəxəssisləri ADNSU-nun 15 müəllimine və onlar da öz növbəsində ikinci semestr erzində 200 tələbəyə təlim keçəcəklər. Layihə "British Council-in Azərbaycandakı ofisi" tərefindən idarə olundugundan bu müəllimlərin məvacibî universitet tərefindən deyil, "British Council-in Azərbaycandakı ofisi" tərefindən birbaşa müəllimlərə ödəniləcək.

Cəbi Bəhrəmov: Soyqırımı nağılları erməni tarixçilərinin uydurmasıdır

Bu gün dünyanın bir çox ölkələrində erməni lobbisinin təşkilatçılığı ilə 24 aprel qondarma "erməni soyqırımı" günü kimi qeyd edilir. Guya ki, ermənilərin qeyd etdikləri kimi həmin illərdə türklərin hücumuna məruz qalıblar. Lakin tarixi həqiqətləri saxtalaşdırmaq və təhrif etmək yolu tutan ermənilər yarımdən çox müddətə dünya ictimaiyyətinə qondarma "soyqırımı" iddiaları ilə çəşdirdirmə, təkər qardaş Türkəyin deyil, ümumən türk dünyasının, o cümlədən Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzuna xələl getirməyə çalışıblar. Təəssüfədici məqam odur ki, tarixdə heç zaman baş verməyən, yalnız ermənilərin əsəssiz iddialarına dəstək verilməsi üçün ortaya atılan bu qondarma "soyqırımı" bəzi dövlətlər tənriyər və ona hüquq-siyasi qiymət verirlər. Çox təəssüf ki, həmin dövlətlər XX əsrde ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı törətdikləri misli görünməmiş vəhşiliklərə susqunluq nümayişi etdirmək məşğuldurlar.

ki, həmin vaxtlar Türkiyədə bütün etnik və dini azlıqlar türkərin özlərinin şəxsən istifadə etdikləri imtiyazlardan yararlanırdılar. Yunanlar, ermənilər, kürdlər, çerkəzlər, ərəblər və digər azlıqlar həmin dövrə Türkiyədə kifayət qədər yüksək vəzifə tuturdular. Bu baxımdan ermənilər dəha çox imtiyazdan istifadə edirdilər. Birinci Dünya müharibəsi illərində Türkiye erməniləri vətənlərini satıldır ve Osmanlı İmperiyasının düşmənincə siğndılar. Erməni hərbi hissələri Qafqaz cəbhəsində rus ordusu ilə çiyin-çiyinə vuruşurdu. Onlar türk və gürü və kəndlərini talan edir, yandırır, dinc sakınları öldürürdülər. Nəticədə təxminən 2 milyona yaxın insan həyatını itirdi. Bütün hər şəxə rəğmən Türkiyə tərəfi öz arxivlərində istifadəyə icazə versə də, amma ermənilər öz arxivlərini göstərməkdən qəti şəkildə imtiyaz etdilər. Əgər bu arxivləri açmaq mümkün olsa, o zaman həqiqət üzə çıxacaqdır. Bununla da ermənilər bütün dünya, o cümlədən türkələr qarşısında tarixi yalanlarına görə üzə istəməli olacaqlar.

- Bəs, nə vaxtdan bəri ermənilər əsl tarixi reallıqları saxtalaşdıraraq özlerinin soyqırıma məruz qalmasını və bunun tanınması məsələsini gündəmə gətirdilər?

- Əşlina qalandı 1920-22-ci illərdə də bu barədə kitablar, məqalelər və s. var idi. Lakin ermənilər daha feal surətdə "soyqırımı"nın tanınmasını təxminən 1965-ci illərin sonlarından tələb etmeye başladılar. Sual olunur: bu vaxta qədər ermənilər bu hadisələr barədə nədən susmuşdular? Hansı ciddi bir "siyasi təkan" erməniyi oydadı? Bilirik ki, bu gün Qərbin marağında olan erməni tərəfdəşliyi deyil, şəxsi mənafədir. Qərb üçün erməni, sadəcə olaraq, öz mənfur niyyətlərini gizlətmək məqsədilə istifadə olunan bir oyuncuqdır. Qərbin əsl niyyəti pərdəarxası olaraq qalır. Erməni hakim dairələri ise bunu anlamır, yaxud da ki, anlamazlıqdan gəlirlər. Onu da qeyd edək ki, hazırda Türkiyədə xeyli sayıda erməni və miqrant yaşayır. İldən-ilə də öz həyat şəraitlərini yaxşılaşdırmaq məqsədilə iqtisadi çöküş yaşayış Ermənistandan Türkiyəyə köç edənlərin sayı da az deyil. Sözsüz ki, bunu etməkdə onları məqsədi 1915-ci il hadisələrin dən sən-iştifadə edərək, təzminat almağa çalışımlarıdır. Görünür təzminatla əlçurum kənarında dayanmış dövləti xilas etmək "niyyətindərlər". Bir fakt da nəzərə alınmalıdır ki, dövlətin gücü onun maliyyə imkanları ilə deyil, o imkanlardan müterəqqi şəkildə istifadə etməyi bacaran hakim dairələrin mövcudluğu ilə ölçülür. Ermənistən səriştəsiz dairələrin hakimiyəti altın da olduğu müddətə çöküş də labüb olacaq.

- Cəbi müəllim, ölkəmiz bu kimi təbliğatla ra qarşı hansı işləri görəcək?

- Birinci növbədə bizim Tarix İnstitutu bir ideoloji mərkəz olaraq erməni faşizminin ifşası istiqamətindən çox geniş, irimiqyaslı işlər görür. Əsərlərin yazılıması, xəritələrin çəkilməsi, ermənilərin törətdikləri cinayətlərin tədqiqi və tarixi nöqtəyi-nəzərdən təqdir edilməsidir ki, onunla bağlı Tarix İnstitutu dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında lazımi işlərini həyata keçirir. Bu iş bizim milli məsələmizdir. Bu böhtənlərə cavab vermək, onları ifşa etmək üçün Tarix İnstitutu genişmiqyaslı işlər aparır. Bunu mütemadi olaraq edir və edəcək.

Mənsumə Babayeva, "iki sahil"

Heydər Əliyev təcrübəsi tükənməz həyat məktəbidir

Həqiqəti müəyyən ambisiyalara görə, maraq və faktları mənafelərinə uyğun təhrif edənlərin, obyektiv faktları məqsədli şəkildə saxtalasdırınların cəhdləri labüb iflasa, zamana ehtiyacı olan məğlubiyyətə məhkumdur. Əsrlərin təcrübəsi birmənəli şəkildə təsdiq edib ki, insana xas subyektivizmdən yüksəkdə durmaqla yeganə ədalətli hakim olan tarix həqiqətin təhrifini, faktların saxtalaşdırılması ilə heç vaxt barışmayıbdır. Həqiqətin bütün çıraqlığı ilə gecət üzə çıxacağını yaxşı bilənlər məhz buna görə söz-lərinə və əməllərinə məsuliyyətlə yanaşaraq, əməllərini sözlərinin, sözlərini isə əməllərinin təsdiq etməsinə xüsusi diqqət yetirirlər.

Mənalı ömrünü sözü və əməlinin bütövlüyü ilə yaşayın və elə buna görə də adı tarixe hələ sağlığında əbədi həkk olunan dahi şəxsiyyətlərdən biri də ulu öndər Heydər Əliyevdir.

Heydər Əliyevin ömrü, fəaliyyəti ele mənalı keçib və XX əsrde mövcudluğumuzun qorunub saxlanılması və milli azadlığımızın qazanılması tarixini məqsədönlü fəaliyyəti və əməlləri ilə yayan bu böyük insanın həyatının hər günü, hər ayı, hər il həyat dərsliyidir, təcrübə məktəbidir. Taleyin bəxş etdiyi bu milli sərvəti hərtərəfli və əsaslı şəkildə öyrənməkə bizi gələcəyimizin daimi və şərksiz sahibi ola bilərik.

Vətənini, xalqını sevən, milli ideallara xidməti özünün ən üməd vətəndaşlıq vəzifəsi və borcu sayan hər bir şəxs Heydər Əliyevi President - dövlət başçısı kimi, Ali Baş Komandan kimi, Ümummilli Lider kimi, diplomat kimi, siyasi xadim kimi, iqtisadi kimi, sırazi vətəndaş kimi, nəhayət, ailə başçısı kimi öyrənməlidir; dövlət quruculuğunu və dövləti idarəetməni, mühərbi vəzifiyətində sərkərdəliklə ince diplomatianı birləşdirməyi, milli ənənesi olmadığı halda yeni iqtisadi-siyasi, sosial-iqtisadi münasibətlər dövründə cəmiyyətin demokratikləşdirilməsini, iqtisadi potensialın gücləndirilməsini əlaqələndirməyi, Vətənə, xalqa təmənnəsiz xidmeti, əsildən-nəsildən və köklü ocaqdan gələn ənəne ilə nümunəvi ailə yaratmağı öyrənməlidir.

Heydər Əliyev Prezident - dövlət xadimi kimi

Ümummilli Lideri tarixi dövlətçilik ənənesi olan bir çox ölkə rəhbərlərindən fərqləndirən əsas cəhət milli azadlıq hərəkətinə formalaşdırmaq, tənzimləməklə respublikani əsaretdən qurtarması və müstəqil dövlət qurmasıdır. Heç şübhəsiz, qurulu dövləti idarə etmək yeni bir dövlət quraraq onu idarə etmək dən qat-qat asandır. Uca Tanrı isə sanki Heydər Əliyevi işqli dünyaya Azərbaycan xalqının qarşısına çıxan bütün problemləri həll etmək üçün getiribdir. Prezident və dövlət xadimi kimi Heydər Əliyevin fəaliyyətini şərti olaraq iki dövrə ayırmalı olar:

1. Milli müstəqilliye qədər
2. Milli müstəqillikdən sonrakı dövr

Hər iki dövr üçün xarakterik cəhət Heydər Əliyevin özü üçün həyatının mənası kimi seçdiyi mütəddəs bir amala - Azərbay-

sında Ulu Öndər ordu quruluşunu peşəkarmasına bilən, ən başlıcası isə milli zabit kadrların yegane qayğıkeşi və himayədarı imicini qazanmışdı.

Heydər Əliyevin xarakterini, ideologiyasını, taktikasını və strategiyasını hele 60-ci illerdən formalasdırmağa başladığı milli azadlıq hərəkatı qəlebə çalan-dan sonra sərişəsiz adamların rəhbərliyə gelişisi ilə sistematik, məqsədyönüli möhtəşəm dövlət və ordu quruculuğunda anarxiyaya rəvac verildi. Nəticədə cəbhəyə toplaşmalı olan silahlar təsədüfi əllərə düşdü, Bakıda cəbhə xəttindən daha çox atəş səsləri eşidilməyə başladı. Başpozuq reket dəstələri hərbi birləşmələr adı altında "siyasi liderlərin" sözü, əməli işlə gerçəkləşdirə bilmədikləri ambisiyalarını zorla reallaşdırmaq isteyirdilər.

Bir çox müxalifet liderləri silahlı dəstələrinin əhatəsində siyasi imic qazanmaq üçün canfəsanlıqla "Vətəndən" danışdıqları vaxtlar Heydər Əliyev danışmaq əvəzine əməli iş görürdü - Milli Ordunu yaradırdı. Dəmir intizamlı, müasir texnika ilə təchiz edilmiş, həqiqi peşəkarlarla gücləndirilmiş milli ordunun varlığı ilk növbədə özünün xarici havadarlarına arxalanan və "qəlebə eyforiyası" yaşayan erməni işgalçılardan atəşkəsə razılaşmaga vətaradı. Ordunun sozial-məişət qayğıları, əsgər və zabit heyətinin döyüş hazırlığının təkmilləşdirilərək yüksəldilmesi, siyasi-ideoloji və tərbiyəvi işin müstəqil respublikamızın mənafə və marağına uyğun qurulması Ulu Öndərin diqqət mərkezində idi.

Inamsız əsgərin əlində silah əslində ya demir parçasıdır, ya da hara tuşlanması dəqiq bilinməyən ölüm mənbəyidir. Heydər Əliyev şərəflə xilaskarlıq missiyasına başlayana qədər müqəddəs amal namına silaha sarılan ən vətənpərvər gənclər də az müddətə bütün xalq kimi inamını itirmək təhlükəsi ilə qarşılaşmışdı. "Siyasi xadimlərin", "cəfəkəş millet liderlərinin" sayı artıqça çəşqinqılıq da güclənirdi, hərbi-siyasi vəziyyət mürəkkəbleşdikcə, torpaqlarımız, şəhər və kəndlərimiz əldən getdikcə xalqın, o cümlədən silahlı vətənpərvər gənclərin əsl sərkərdəye ehtiyacı artırdı. Vətənə və xalqa sərkərdə lazımdı. Mühərbiyə cəlb olunmuş Azərbaycanda isə qanlı döyüşləri, ərazi işgalını, azığın düşməni nizami ordunun gücünə dayandırmışaq poetik nitqlər söyləməkdən, gəlişigözəl vələr verməkdən qat-qat çətin idi və nəticəsi konkret əməli işdə görünən fədakarlıq teləb edirdi. Bu fədakarlığı ilk dəfə məhz Ali Baş Komandan kimi Heydər Əliyev öhdəsinə götürən gündən xalq həsrətlə gözlediyi sərkərdəni tapdığını başa düşdü. Bu gün Heydər Əliyev Silahlı Qüvvələr, o cümlədən milli təhlükəsizlik orqanının əməkdaşlığı, Sərhəd Qoşunlarının şəxsi

Cəlil Xəlilov,
Respublika Veteranları Təşkilatının sədr müavini, polkovnik

heyəti üçün qanuni yolla seçilmiş ümumxalq sevgisi qazanmış xilaskar sərkərdədir.

Heydər Əliyev Ümummilli Lider kimi

Heydər Əliyevin fitri istəda-da malik fenomenal şəxsiyyət olduğunu hətta dünya birliyində də təsdiq və etiraf edilmiş həqiqətdir. Onu sələflərindən və müasirələrindən fərqləndirən başlıca cəhət ilk növbədə xalqa istinad etməsi və açıq fəaliyyət göstərməsidir. Heydər Əliyev bəlkə də dənə miqyasında yeganə şəxsiyyətdir ki, xalqın yekdil istəyi və arzusu ilə hakimiyətə gəldi.

Heydər Əliyev bəlkə də yeganə şəxsiyyətdir ki, faktiki Prezidentliyini rəsmiləşdirərkən, xal-

qın inamını, etibarını əsas götürdü. Bununla da Heydər Əliyev yalnız Prezidentliyidən deyil, ilk növbədə Ümummilli Liderliyidən deyil. Xalq Heydər Əliyevə sonsuz inam bəslidiyi kimi, O da xalqın inanırkı, ən başlıcası bu inamını gizlətməyə çalışır. Bu cəhət onun başqa bir özünəməxsusluğu ilə bağlıdır. Heydər Əliyev açıq fəaliyyət göstərən şəxsiyyət idi. 1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart dövlət çərviilişinə cəhdərən vaxtı Heydər Əliyev ilk növbədə xalqa müraciət etdi, bəla, xəyanət haqqında xalqa açıq, dolğun məlumat verdi, ən ağır məqamda da Bakını, ona inanan xalqını tərk etmedi. Onun səmimiyyəti, cəsarəti, obyektivliyi gecənin yarısı olmasına baxmayaraq, bütün xalqı ayağa qaldırdı. Xalq, o cümlədən ordu yalnız qanuni Prezidentinin səsinə səs verməklə kifayətlənəndi, eyni zamanda, tarixində ilk dəfə tapdığu xilaskarının - liderinin müdafiəsinə qalxdı. Heydər Əliyev Ümummilli Lider olduğunu əməli işlətəsdiq edir. O bu fəxri və şərəflə ada Prezident olandan sonra yox, əksinə Prezident olmamışdan əvvəl layiq görülmüşdü. SSRİ dövründə respublikanın rəhbəri işləyib, amma milli məraqları dövlət məraqlarından üstün tutub; zahirən komunist ideologiyasının təhlükətsizliyin tərkib hissəsi olan milli ideologiyanın formalşasaraq təsireddi-ci gücünün qorunub saxlanmasına çalışıbdır. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri vəzifəsində işləyərkən

Azərbaycan rəhbərliyinin görəmeli olduğu, amma görmədiyi işləri həyata keçirib. Bütün dövrlərdə Heydər Əliyev sadəcə olaraq vəzifə borcunu yerinə yetirməyib, tarixi xilaskarlıq missiyası kimi ona etibar olunmuş ümummilli liderliyini şərəflə doğrudubdur.

Heydər Əliyev diplomat, siyasi xadim, iqtisadçı, elm-sənət himayədarı, sırazi vətəndaş kimi də nümunəvi təcrübə məktəbi yaradıbdır. BMT-nin mənzil-qərargahının qarşısından Azərbaycan bayrağının dalğalanması hələ respublikamızın dünyada tanınması demək deyildi. Dünya diplomatiyası tarixinde Heydər Əliyev bəlkə də yeganə ölkə başçısı kii, əlində xəritə ölkənin coğrafiyasını əyani nümayiş etdirməklə informasiya blokadmasını dağıtmayı, düşmən tərəfin saxtakarlığını üzə çıxmağı özüne rəva bilibdir. Bu qeyri-adi faktın özü də Heydər Əliyev məktəbinin əvəzsiz dərsidir. Ona görə ki, peşəkarlığı, istədədi vətənpərvərlik tamamlamalıdır.

1993-cü ilə qədər Azərbaycanda vahid xarici siyaset kursu yox idi. Xarici ölkələrə əlaqələrde emosiyalar, utopik nəzəri müləhizələr mühüm rol oynayırdı. Heydər Əliyev isə xarici siyaset konsepsiyasını beynəlxalq normalara əsasən qurdı, prioritət istiqamətləri müəyyənledirək yaxın və uzaq strateji hədəfləri, dövlət və milli məraqları əsas götürdü. Ulu Öndərin diplomatik əlaqələrde iqtisadi amilə xüsusi diqqət yetirməsinin sayesində respublikamıza investisiya qoyuluşuna geniş vüset aldı, ölkəmizin ərazi bütövlüğünün təmin edilməsində, daxildəki iqtisadi-sosial durumun stabililiyindən maraqlı olan ölkələrin sayının artırmasına nail oldu. Lissabon Sammitinin nəticəsi əslində Heydər Əliyev diplomatikasının tarixi qələbəsidir. Mən əminim ki, gələcəkdə dünənə diplomatlari və siyasetçiləri Lissabon Sammitinin çıxılmaz vəziyyətdən maksimum fayda ilə çıxmayı bacaran dahi lider Heydər Əliyev qəlebəsi kimi ciddi şəkilde öyrənəcəklər. Heydər Əliyev təcrübəsi tükənməz həyat məktəbidir. Bu məktəbi öyrənərək başa vurmaq mümkün olmadığı üçün mən sonda bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Heydər Əliyev ata kimi də hər bir vətəndaşa örnəkdir. Uzun illər hakimiyətin ən yüksək pilləsində dayanan külli ixtiyar sahibi kimi O, yeganə oğlu na her cür şərait və təminat yarada bilərdi. Heydər Əliyev oğlu cənab İlham Əliyevi gərgin mübarizələr doli siyaset meydənına tək buraxdı və ən ağır sınaqdan çıxmayı - özünün nail olmasını ona özür yolu olaraq müəyyənləşdirdi. Hazırda Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevi siyasi arenada, beynəlxalq aləmdə qəti addimlarını atır, artıq özünü peşəkar və kamil siyasetçi, iqtisadçı, mahir diplomat kimi tanıdarəq hörmət qazana bilibdir. Cənab İlham Əliyevin ugurları isə yalnız ata Heydər Əliyevin deyil, eyni zamanda, ümummilli lider Heydər Əliyevin həyat tacrübəsinin və məktəbinin təsdiqidir. Biz bekle bir milli sərvətimiz olduğunu üçün xoşbəxtik. Biz bu sərvətin qədrini bilərk incəliyinə qədər öyrənib mənimsək daha böyük nailiyyətlər qazanarıq.

Zakir Fərəcov təklif və şikayətləri dinləyib

Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Zakir Fərəcov növbəti səyyar qəbul-görüş keçirib. Sumqayıt şəhər 9-cu mikrorayon ərazisində keçirilən səyyar qəbul-görüşdə 30-a yaxın vətəndaşın təklif, müraciət və şikayətləri şəhər rəhbəri tərefindən dinlənilib.

Səyyar qəbulda sakinlərin təklif, müraciət və şikayətləri dinlənilib, qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həll olunub, araşdırılmasına ehtiyac olan bir sıra məsələlərin isə qanunvericiliyə uyğun, operativ həlli üçün müvafiq struktur rəhbərlərinə tapşırıqlar verilib.

Şəhər rəhbəri ilə görüşən sakinlər Sumqayıtda həyata keçirilən abadlıq-quruculuq və yenidənqurma işlərindən razılığını ifadə ediblər, onların müraciətlərinə xüsusi diqqətə yanaşılığına görə şəhər rəhbərliyinə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

"Azərsu"-nın yeni elektron xidməti

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (ASC) istehlakçılarla göstərilən xidmətlərin asanlaşdırılması, bu sahədə şəffaflığın və operativliyin təmin edilməsi məqsədilə "Abonentə aid ünvan məlumatlarının dəqiqləşdirilməsi" adlı yeni elektron xidməti istifadəyə verib. Sayca 17-ci olan bu xidmət vasitəsilə abonentlər "Azərsu" ASC-nin informasiya sistemlərindəki ünvan məlumatlarını dürüstləşdirə bilərlər.

Elektron xidmətdən istifadə etmek üçün www.azersu.az saytında "Elektron xidmətlər" bölməsindəki elektron xidmətlərin siyahısından "Abonentə aid ünvan məlumatlarının dəqiqləşdirilməsi" xidməti seçilməlidir. İstifadəçi şəxsiyyət vəsiqəsinin FIN kodunu daxil etdikdən sonra xidmətdən istifadə edə bilər.

Müraciət edən abonent tərefindən aşağıda qeyd edilən məlumatlar sisteme daxil edilmelidir.

Əhalii qrupu seçimi edildikdə (abonent kodu, şəxsiyyət vəsiqəsinin FIN kodu, evin faktiki yerləşdiyi ünvanının xəritədə seçimi, evin faktiki yerləşdiyi ünvan, müraciət edilən abonentə aid mülkiyyəti təsdiq edən sənədin surəti, abonentin telefon nömrəsi və elektron poçt ünvanı) məlumatlar sisteme daxil edilir.

Qeyri-əhalii qrupu seçillərən (obyekti abonent kodu, obyekti VÖEN-i, obyekti faktiki yerləşdiyi ünvanının xəritədə seçimi, obyekti faktiki yerləşdiyi ünvan, müraciət edilən abonentə aid mülkiyyəti təsdiq edən sənədin surəti, müraciət edilən obyekti və ya müraciət edən elektron poçt ünvanı və telefon nömrələri) məlumatlar sisteme daxil edilir.

Məlumatlar daxil edildikdən sonra müraciət qeydiyyata alınaraq icra olunması üçün "Azərsu" ASC-nin müvafiq sukanal idarəsinə yönəldirilir. Daxil olan müraciətə baxılır və məlumatlar düzgün olduqda müraciət icra üçün qəbul olunur. Müraciət icra olunduqda abonentin məlumatları dürüstləşdirilir. Yeni xidmət ödənişsiz əsaslarla həyata keçirilir.

Müraciət icra olunduqdan sonra abonentin qeyd etdiyi telefon nömrəsi məlumatlandırma xidmətinə qoşulur. Gələcəkdə arazi üzrə şəbəkə infrastrukturunda baş verən qəzalar və profilaktik işlər, həmçinin Cəmiyyətin tərefindən təqdim edilən xidmətlərdəki yeniliklər barədə abonent SMS vasitəsilə məlumatlandırılacaq.

Qeyd edə ki, hazırda "Azərsu" ASC tərefindən 17 adda elektron xidmət göstərilir. 2018-ci ildə bu xidmətlərdən istifadə ilə bağlı 345 min, 2019-cu ilin birinci rübündə isə 33 min müraciət qeydə alınıb.

**Orxan Vahidoğlu,
"iki sahil"**

YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinə yeni sədr seçilib

Ötən gün Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Nəsimi rayon təşkilatının V hesabat-seçki konfransı keçirildi. Əvvəlcə konfrans iştirakçıları YAP-in qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyevin YAP Nəsimi rayon təşkilatının qərargahındakı abidəsi önünə gül-çicək dəstələri qoyular.

YAP Nəsimi rayon təşkilatının sədri, Milli Məclisin deputatı Məlahət İbrahimqızı ümummilli lider Heydər Əliyevin gənclərə olan diqqət və qayğılarından söhbət açdı: "Dahi lider Heydər Əliyev hakimiyətde olduğu bütün dövrlərdə gənclərin himayədarı olaraq sağlam düşüncəli yeni nəslin yetişdirilməsini dövlət və cəmiyyətin mühüm vəzifəsi hesab edib, onların ümummilli dövlət mənafələri əsasında səfərber olunmasına, vahid dövlət gənclər siyasetinin həyata keçirilməsinə çalışıb. Ümummilli Liderin əsasını qoymuş, bu siyaset bu gün Prezident İlham Əliyev tərefindən uğurla davam etdirilir. Bu gün inamlı demək olar ki, Prezident İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyasetin nəticəsində Azərbaycan dövlətinin gələcəyi etibarlı əllərdədir. Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi ölkədə və regionda ən öncül gənclər təşkilatıdır".

YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin sədr əvəzi Söhrab Həşimov bildirdi ki, Azərbaycan gəncliyinin inkişafı və gənclər siyasetinin formalşaması ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. O, hazırda bu siyasetin Prezident İlham Əliyev tərefindən uğurla davam etdirildiyini vurğuladı. S. Həşimov qeyd etdi ki, hazırda YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin 10 180 nefer üzvü var.

Sonra YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin IV konfransından ötən müddət ərzində təşkilatın gördüyü işlər haqqında videoçarx nümayiş etdirildi.

Konfransda təşkilati məsələlərə baxıldı. YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin 35 nəfərdən ibarət Şura, 17 nəfərdən ibarət İdarə Heyeti, sədr və sədr müavini və partiyanın Gənclər Birliyinin ümumrespublika konfransına nümayəndələr seçildi. Salman Salmanov YAP Nəsimi rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin yeni sədri seçildi.

Tədbirdə YAP Siyasi Şurasının üzvləri - Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov, partiyanın Gənclər Birliyinin sədri Seymur Orucov, həmçinin Milli Məclisin deputatı Şahin İsmayılov, "Səs" Media Qrupunun rəhbəri Behruz Quliyev çıxış edərək ölkəmizdə uğurla yürüdülən dövlət gənclər siyaseti, gənclərin inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən layihələr, Dövlət programları barədə səhəbat açıldılar. Qeyd olundu ki, əsasını ulu öndər Heydər Əliyevin qoymuş dövlət gənclər siyaseti bu gün Prezident İlham Əliyev tərefindən uğurla

maq, bəyanat vermək asandır, ancaq onu qoruyub saxlamaq ondan çox çətin və məsuliyyətdir. Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin siyasi kursunun mənası odur ki, bu yol ancaq quruculuq və inkişaf yoludur. Hazırda bu yolu Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Bu gün hər bir Azərbaycan gənci bilmelidir ki, müstəqil dövlətimizin qorunub saxlanılmasında kimdənse kömək gözləməməliyik, bu işdə yalnız öz gücümüzə arxalanmalıdır. Gənclərin üzərinə düşən vəzifə, ilk növbədə, bılıklı, savadlı olmaq, ölkəmizin gələcəyi naminə çalışmaq, bu istiqamətdə fəaliyyət nümayiş etdirmekdir".

Sonda konfransın qətnaməsi və tədbir iştirakçılarının Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevə müraciəti qəbul edildi.

**Cavid Əkbərov,
"iki sahil"**

Azərbaycan-Türkiyə birgə hərbi təlimi

Azərbaycan ilə Türkiye arasında hərbi əməkdaşlıq haqqında sazişə əsasən, mayın 1-dən 3-dək ölkəmizdə "Mustafa Kamal Atatürk-2019" Azərbaycan-Türkiyə döyüş atışlı birgə taktiki təlimi keçiriləcək.

Müdafia Nazirliyindən Trendə verilən məlumatə görə, təlimdə iştirak etmək üçün Azərbaycana gələn Türkiye Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin tətənəli qarşılıqlı mərasimi olub.

Əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin hərbi hissənin ərazisində ucaldırılan büstü önünə

gül dəstələri qoyulub, Ulu Öndərin və ölkəmizin müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib.

Təlimin əsas məqsədi qərargahların müstərək planlarının hazırlanması, şəxsi heyətin döyüş hazırlığı səviyyəsinin artırılması və onların birgə əməliyyatları icra etmək vərdişlərinin inkişaf etdirilməsi ilə Azərbaycan və Türkiyə hərbi bölmələrinin qarşılıqlı fəaliyyətinin koordinasiyasına nail olmaq, həmçinin təcrübə mübadiləsi həyata keçirməklə iki

ölkənin hərbi qulluqçularının qarşılıqlı münasibətlərini və qarşılıqlı anlaşmasını yüksək səviyyədə saxlamaqdır.

Birgə təlimə iki ölkə ordularının şəxsi heyəti, zirehli texniki, artilleriya qurğuları və minaatanları, Hərbi Hava Qüvvələrinin döyüş və nəqliyyat helikopterləri, həmçinin hava hücumundan müdafiə və zenit-raket bölmələri cəlb ediləcək.

Təlimə hazırlıq dövründə türkisi hərbçilər üçün bir sıra mədəni-kültəvi tədbirlərin keçirilməsi planlaşdırılır.

Fransanın Nant şəhərində Azərbaycan məktəbi

Aprelin 20-də Fransanın Nant şəhərində Azərbaycan məktəbinin açılışı olub. Bu məktəb Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın tapşırıq və tövsiyələrinə əsasən azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Nant şəhərində yaradılıb. Məktəb üçün kirayəye götürülen yeri 3 ay ərzində Fransa Azərbaycanlılarının Koordinasiya Şurası və Azərbaycan icması təmir edib.

AZORTAC xəbər verir ki, "Qarabağ" məktəbi adlandırılaraq təhsil ocağıının açılışına bu ölkədə yaşayan 90 nəfərə yaxın azə-

baycanlı qatılıb. Məktəb fəaliyyətə başlayana qədər ərazidə yaşayan ailələrdən 25 uşaq məktəbdə şagird kimi qeydiyyatdan keçib.

Məktəbin açılışında Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin siyasi məsələlər üzrə müşaviri Eldar Məmmədov, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradov, Türkiyənin Nantdakı baş konsulu Ebrar Çubukçu, Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin konsulluq məsələlərinə məsul katibi Zaur Fərhadov, Fransa Azərbaycanlıları Koordinasiya Şurasının eləqələndiricisi - Nantda fəaliyyət göstərən Fransa Azərbaycanlıları Mədəniyyət Assosiasiyyası-

nın rəhbəri Toğrul Zeynalov, eyni zamanda, Fransada Azərbaycanlıların Koordinasiya Şurasının üzvü olan təşkilatların sədr və nümayəndəleri iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Fuad Muradov Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığı ilə açılan "Qarabağ" məktəbinin əhəmiyyətindən danışış və bu cür uğurlu layihələrin davamlı olmasına vacibliyini qeyd edib. Məktəbə "Qarabağ" adının verilməsinin de xüsusi bir siyasi mena kəsb etdiyini bildirən sədr gələcəkde bu adda məktəblərin açılmasının daha da geniş vüsət alacağını bildirib.

O, eyni zamanda, Fransada Azərbaycan və türk diasporlarının birgə fəaliyyətinin vacibliyindən də danışır.

Türkiyənin Nantdakı baş konsulu Ebrar Çubukçu çıxışında qeyd edib ki, Nantda Azərbaycan məktəbinin açılması vacib və əhəmiyyətli addimdır. O, bildirib ki, bu məktəbin ya-xınılığında türk dərnəyi fəaliyyət göstərir və gələcəkdə məktəbə dərnək arasında sıx əlaqə qurulacaq.

Açılış mərasimində digər çıxış edənlər də Fransada belə bir məktəbin yaradılmasının mühüm addım olduğunu diqqətə çatdırırlar. Əminliklə qeyd ediblər ki, dövlətimizin başçısı tərəfindən uğurla həyata keçirilən diaspor siyaseti sayesində gələcəkdə daha böyük nailiyyətlər əldə olunacaq.

Yeni məktəbdə kitabxana da fəaliyyət göstərir ki, burada da ölkəmiz haqqında həm fransız, həm də Azərbaycan dilində kitablar toplanıb və gələcəkdə bu kitabxananın Komite tərəfindən daha da zənginləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

Məktəbin açılışında milli geyimli uşaqlar şeirlər söyləyib, "Sarı gelin" mahnisinin sədaları altında rəqs edib, yallı gediblər.

Feodal düşüncəsi ilə yaşamaq özünüməhv sindromudur

Elçin Zaman

Azərbaycanda müxalifətin dağıdırıcılıq missiyası xalq tərəfindən birmənalı olaraq pislənilir. Məhz buna görədir ki, son 25-30 ildə AXCP-nin və Müsavatın sosial bazası sürətə əriyib və bə gün həmin təşkilatların partiya rəhbərlərindən və bir neçə funksionerindən başqa elə ciddi qüvvəsi də yoxdur.

Əslində, bu partiyaların kağız üzərindəki mövcudluğu əli kərimililər və Isa qəmbərlərə ona görə lazımdır ki, xarici qrantları asanlıqla alıb asanlıqla da xərcleyə bilsinlər. Bütün hallarda dağıdıcı müxalifətin siyasi davranışları hələ də feodal düşüncəsi təsiri bağışlayır. Dövlət, millət və Vətən məfhumlarını şəxsi mənafelərinə qurban verən bu düşərgə mensubları nəinki bəşərliklərini, hətta milliliklərini də itiriblər.

Bu arada bir məsələni də qeyd etmek lazımdır. Parisdə Notr-Dam kilsəsinin yanmasından sonra Fransa vətəndaşları (hakimiyyət və müxalifət də daxil olmaqla) birləşərək qısa müddətə sözügedən kilsənin bərpası üçün milyard avrodan çox vəsait topladılar. Ancaq bu ayın əvvəlində Bakıda böyük bir ticarət mərkəzi olan "Diglas"ın yanmasından sonra dağıdıcı müxalifət nəinki o insanlara yardım çağrısı etdi, ekşinə sahibkarları dövlətə qarşı qaldırıma cəhd gösterdi.

Təbii ki, sahibkarlar dağıdıcıların ləyaqətsiz çağırışlarına nəinki fikir verdilər, hətta onları siyasi təxribatla meşq olmaqdə qınadılar. Burada yenidən humanist addım dövlət başçısı tərəfindən atıldı. Prezident İlham Əliyev yanğından zərərçəkənlərə maddi yardım kimi 3 milyon manat ayırdı. Cənab Prezident bununla bir daha göstərdi ki, sahibkarlar sahibsiz deyil və dövlət hər zaman onların yanında dır.

Bu bir həqiqətdir ki, dağıdıcı müxalifət, xüsusilə də AXCP sədri Əli Kərimli və onun inhisarında olan qondarma "Milli Şura" xarici maliyyə vəsaitləri hesabına dövlətimizə və onun milli mənafelərinə qarşı zərərli addımlarını bu gün de davam etdirirlər. Məhz bu dağıdıcı siyasi təşkilatların fəaliyyəti və xarakteri imkan vermir ki, onlar ciddi sosial baza toplamaqla seckilərdə müsbət nəticələrə nail olsunlar.

Bu gün dağıdıcı düşərgənin fəaliyyəti çox iyrənc bir vəziyyətə gəlib çıxb. Yeni bu partiyalar demokratiyadan dəm vursalar da əslində, burada azlığın çoxluq üzərində diktatörsü həkm sürür. Ona görə ki, onların liderləri partiyadaxili demokratik islahatları qəbul etmirlər. Fikir verin, Əli Kərimli 19 ildir ki, AXCP sədiridir. Bu 19 ilde onun ideologiyasında, siyasi texnologiyalarında, cəmiyyətə sivil baxışlarında heç proqressiv dəyişiklik yoxdur. Eyni zamanda, bu da biabırçı faktdır ki, heç bir sivil cəmiyyətdə siyasi partiyaya bu qədər uzunmüddəli rəhbərlik etmirlər. Xüsusilə də bir neçə seckidə məglub olan partiya sədri dərhal istəfa verərək ya siyasetdən, ya da ki partiya rəhbərliyindən uzaqlaşır.

Digər tərəfdən, dağıdıcı müxalif partiyalarının kadr potensialı o qədər zəifdir ki, hətta onların funksionerlərini cəmiyyətin böyük qismi tanır. Çünkü dağıdıcı düşərgənin rəhbərləri cəmiyyəti cəlb edəcək alternativ proqramlarla çıxış etmek gücündə də deyillər. Sanki onların vəzifələri sadəcə, hakimiyyətə böhtan atmaq, cəmiyyətdə gedən prosesləri təqdim və tehdid etməkdir. Təbii ki, beşə siyasetbazlarının fəaliyyətinin bir gün dalana direnməsi gözənlənən idi. İndi dağıdıcı düşərgə elə bir iflas mərhələsinə çatıb ki, onları, necə deyərlər, heç felek də qurtara bilmez. Hətta xaricdən aldıqları cıraklı pullar da bu antimilliləri xilas etmək gücündə deyil.

Qeyd edək ki, ötən ilden məhkəmə prosesi başlayan Gədəbəy rayon İcra Hakimiyyətinin keçmiş başçısı Saleh Rüstəmovun hər ay Rusiyadan Əli Kərimliyə külli miqdarda pul göndərməsi faktı öz təsdiqini təpib. Faktla bağlı həbs olunanlar və şahidlər ifadələrində bildiriblər ki, Əli Kərimli bu pulları ölkədə mitinqlər keçirmək, siyasi sabitliy pozmaq üçün alırmış.

Bütün hallarda Azərbaycan dövləti və onun mövcud hakimiyyəti güclüdür və Əli Kərimlinin, onun anti-Azərbaycan dairəsinin cıraklı maliyyəsi ancaq stekanda firtına effekti yarada biler. Ona görə ki, ölkədə xalq-iqtidar birliyi mövcuddur və bu amil dağıdıcılara ən ağır zərbədir.

"Logix Academy"də təlim keçən tələbələrə sertifikat verildi

Aprelin 22-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində (ADNSU) "Destec Group" MMC-nin nəzdindəki "Logix Academy"də təlim keçən iqtisadiyyat və menecment fakültəsinin (IMF) tələbələri ilə görüş keçirilib.

Görüşdə ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı, tədris işləri üzrə prorektor, dosent Qasim Məmmədov, IMF-nin dekanı, dosent İlham Rüstəmov, "Destec Group" MMC-nin direktoru Mürşid Həmidov, təlimçi Elşad Seyidzadə və tələbələr iştirak ediblər.

Son illərdə ADNSU-da həyata keçirilən islahatlar barədə məlumat veren rektor, professor Mustafa Babanlı əsas məqsədin ölkə üçün keyfiyyətli mütəxəssis yetişdirmək olduğunu qeyd edib. Universitetin "Dəvətli professor" layihəsinin əhəmiyyətindən danışan rektor M.Babanlı

bildirib ki, istehsalat mühəssislerində çalışan peşəkar mütəxəssisin tələbələrlə ünsiyyətdə olmasına, öz təcrübələrini bölüşməsi gənclərin praktiki biliklərinin artırılması üçün çox vacibdir.

Tədbirdə ADNSU-nun rektoru professor Mustafa Babanlı "Destec Group" MMC-nin direktoru Mürşid Həmidova "Təşəkkür plaqeti" təqdim edib.

Başda rektor, professor Mustafa Babanlı olmaqla

universitetin bütün kollektivinə minnətdarlığını bildirən Mürşid Həmidov ADNSU ilə "Destec Group" arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin bundan sonra da davam edəcəyinə inandığını bildirib. ADNSU tələbələrinin həmişə yüksək hazırlığı ilə seçildiyini qeyd edən M.Həmidov bu tədris ilində şirkətdə istehsalat təcrübəsinə cəlb olunan 25 nəfər tələbədən 12-nin artı işlətəmin olunduğu diqqətə çatdırıb.

Tədbirin sonunda "Logix Academy"də təlim keçən tələbələrə sertifikatlar təqdim olunub.

Qeyd edək ki, ADNSU-nun iqtisadiyyat üzrə təhsil alan bir qrup tələbəsi "Destec Group" MMC-nin nəzdindəki "Logix Academy"də 5 həftəlik praktiki dərslərde iştirak edib. Aprelin 16-də təlimin yekun qiymətləndirilməsi və tələbələrin sertifikatlaşdırılması məqsədilə imtahan keçirilib.

Anar İsgəndərov:

Ermənilər illərdir "soyqırımı" uydurması ilə möhtəkirlik edirlər

Aprelin 24-ü yaxınlaşdırıqla erməni ictimaiyyətin-də, siyasi dairələrində bir canlanma yaranır. Onlar illərdir qondarma erməni "soyqırımı" uy-durması ilə möhtəkirlik edirlər. Hər il qondarma "soy-qırımı"n tarixi yaxınlaşdırığı ərefədə ermənilər cidd-cəhdə aparıcı dövlət başçılarının 1915-ci ildə guya ermənilərə qarşı Osmanlı dövləti səviyyəsində "soyqırımı" siyasetinin yeridildiyini və kütləvi şəkildə ermənilərin bilərkən "soyqırımı"na məruz qaldıqları bə-rədə iddiaları gündəmə gətirirlər. Elecə də belə bir aktın tanınmasına ümidi edirlər.

Tarix elmləri doktoru Anar İsgəndərov İkisahil.TV-yə bildirdi ki, tarixi düşmənlərimiz bezi siyasi qurumlar tərefindən müxtəlif yollarla erməni "soyqırımı"nın olduğunu barədə aktların qəbul olunmasına nail olublar. Amma onların ən böyük istəkləri aparıcı dövlətlərin, xüsusən də Amerika Birleşmiş Ştatlarının Prezidentinin "soyqırımı" ifadəsinə işlətməsidir. Bündan başqa, ermənilər qondarma "soyqırımı"nın dünya səviyyəsində rəsmi olaraq tanınması üçün səylər göstərirler. Əslində təbii ki, bu, kökündən yanlış yanaşmadır. Çünkü 1915-ci ildə aprelin 24-de ermənilərin dövlət tərefindən "soyqırımı"na məruz qalması kimi bir akt olmayıb. O ki qaldı bu qondarma fikrin hardan qaynaqlandığını... 1915-ci ildə hansı hadisə baş verib sualı verilsə, onun cavabı aşağıdakılardan ibarətdir. 1914-cü ildə Birinci Dünya mühəribəsi başlayıb. Birinci Dünya mühəribəsi başlananın qədər artıq imperialist dövlətlərin biri-birinə olan münasibətləri məlum idi. Kimin-kimə düşmən olması göz öündə idi. Həmin zamanlarda Almaniya güneş altında yer axtarındı. Bunun üçün də onun yegane çıxış yolu mühəribə idi. Çar Rusiyasının I Pyotr-un vəsiyyətini yerinə yetirmək üçün bu mühəribəyə qoşulmaq planı var idi. Yeni Çar Rusiyası belə fikirləşirdi ki, Rusiya nə zaman xoşbəxt ola bilər? Konstantinopol, yəni İstanbulun onun paytaxtı olan zaman. Bosfor və Dardanel də onun boğazları olur. Beləliklə, dənizlərə çıxır ve dünyanın hökməri olur. Ingiltərə ne istəyirdi? Vaxtile dünyanın üç qitəsində torpaq əldə edən Osmanlı o güne salsın ki, ümumiyyətlə, Osmanlı deyilən dövlət yer üzündən silinsin.

A.İsgəndərov qeyd etdi ki, əslində, İtalyanın da, ABŞ-in da, Fransanın da, Rusyanın da planında Osmanlı İmperiyası üç yere bölündürdü. İstanbul dövləti, Böyük Ermənistan dövləti və Osmanlı dövləti. İstanbul dövləti ayrı olur. Yəni onun türklərə dəxli olmur. Bir erməni dövləti yaradılır o ərazilərde. Hətta 1914-cü ildə Birinci Dünya mühəribəsi başlamamışdan çar II Nikolay Tiflisə gələrkən erməni kilsəsi cari əmin edir ki, eger Birinci Dünya mühəribəsi başlayarsa Rusiya ile Osmanlı mühəribəyə daxil olsa ermənilər birmənalı şəkildə Çar Rusiyasını müdafiə edəcəklər. Hətta Osmanlı dövlətinin tərkibində 100 illerle yaşıyan ermənilər də Rusyanın müdafiəsində olacaqlar. Buna təccüb edən Nikolay əmin etdir ki, eger mühəribə reallaşsa, siz bunu görəcəksiniz. Doğrudan da mühəribə başladı. Mühəribənin ilk dövrleri Osmanlı dövləti üçün çox ağırlı keçdi. 90 min əsgər və zabiti Sarı Karqamış yaxınlığında eśir düşdü. Əslində Osmanlının az qala taleyi həll olunur fikri hamını düşündürdü. Həmin dövrdə 100 iller boyu Osmanlının çörəyini yemiş ermənilər ölkədə vətəndaş mühəribəsinə başladılar. Onlar Çar Rusiyasının ordusundan istifadə edərək dinc əhalini qətlə yetirdilər. Yüz minlər türkün həyatına son qoydular. Bunların əksəriyyəti isə mülki əhali idi. Osmanlı İmperiyası özündə güc tapıb ölkəsini düşmənlərdən təmizlədikdən sonra 1915-ci ildə daxili işlər naziri Təlet paşasının rəhbərliyi ilə təhlükəsizlik tədbirləri görüldü. İlk işləri ölkəni xəyanətkar ermənilərdən təmizləmək oldu. Onlar erməniləri ölkələrindən çıxardılar. Tarixinde soyqırımı ifadəsi yoxdur. Hansı dövlət Türkiye Cumhuriyyəti ilə münasibətə qeyri-semiimidir, "soyqırımı" onların parlamentində müzakireyə çıxarırlar. Doğrudan da sual olunur ki, eger tarixdə 24 aprel qondarma soyqırımı olubsa bu barədə niye tarixçilər müzakirələr aparmırlar, niye arxivlər açılmır? Niye bütün məsələləri parlamentlərde həll etməyə çalışırlar? Bunun bir cavabı var. Avropa nə dünən, nə də bu gün Osmanlı İmperiyasını da, Türkiye Cumhuriyyətini də qəbul etməyib. Hətta Türkiye Cumhuriyyəti 50 ildən artıqdır Avropa Birliyinə üzv olmaq istəyir, lakin buna imkan vermirlər. Ona görə ki, o, müsəlmandır və on esası türkdür. Əslində bütün dünyanın biri-birinə öyrətdiyi budur. 1915-ci ildən bu günə qədər uydurma "soyqırımı" a məruz qalanların sayı günü-gündən artırılır. Əvvəlcə 300 min, 500 min, 900 min, 1,5 milyon və s. Bu gün isə bildirirlər ki, qətlə yetirilən ermənilərin sayı 2 milyonu keçib. Ancaq elə Avropada olan o dövrün sənədlərində heç bir zaman Türkiye ərazilərində 1,2 milyondan artıq erməni yaşaymayıb. Əger yaşamayıbsa, 1,5 milyon 2 milyon erməni harada qırılıb görsən? Ermənilər Amonyan adında bir şəxsin saxta sənədi əsasında bu sənənləri hazırlayıb dünuya sıyrırlar. Guya ki, Təlet paşa bu soyqırımı heyata keçirib. Tarixin sonrakı məqamlarında Amonyan dan soruşuldu ki, sənəd hanı? Dedi ki, itirmişəm. Sənədin saxtalığını ört-basdır etmək üçün onu itirdilər. Sənədin əsl yoxdursa, kimse saxta bir sənəd düzəldibse ona kim inana bilər? O dövlətlər inana bilər ki, onların Türkiye Cumhuriyyətine qarşı qəzəzləri var. Bu dövlətin uğurlarına sevinə bilmirlər. Bu gün Avropa dövlətləri "soyqırımı" ilə bağlı yarışa giriblər. Ancaq soruşanda ki, siz hansı sənədi görmüsünüz? Bir sənəd varmı bəhaqə? Onlar bu suallardan yayınaraq ermənilərin saxta göz yaşlarına inanırlar. Onlar "böyük Ermənistan" xülyalarına kömək edirlər. Buna ən bariz nümune torpaqlarımızın işğalıdır. 30 ilə yaxındır ki, Azərbaycan torpaqları erməni işğalındadır. Heç bir dövlətin səsi belə çıxmır.

Şəmsiyyə Əliqizi,
"iki sahil"

"5-ci kolon"un növbəti cırkin kampaniyası da iflasa məhkumdur

Prezident İlham Əliyevin mütərəqqi elmi əsaslara söyklənən inkişaf stratejiyası Azərbaycanın tərəqqi yolunda inamlı irəliləməsini təmin edib. Bu gün respublikamızın beynəlxalq aləmdə iqtisadi və siyasi mövqeyini daha da möhkəmləndirməsi, beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında İslahatçı ölkə kimi yer tutması, dünyanın nüfuzlu təşkilatlarının Azərbaycanın mövqeyini dəstekləyən qərar və qətnamələr qəbul etməsi bir daha sübut edir ki, ölkə başçısının heyata keçirdiyi daxili və xarici siyaset milli məraqqə və mənafələrimizə xidmət edir. Bu gün Azərbaycan regionun ən güclü və nüfuzlu dövlətine çevrilib. Ölkəmizin iştirakı olmadan regionda heç bir strateji layihə reallaşdırılmır. Azərbaycanın təşəbbüsü və iştirakı ilə uğurla reallaşdırılan transmilli enerji və nəqliyyat (Bakı-Tbilisi-Qars, Cənub Qaz Dəhlizli və s.) layihələr ölkəmizin iqtisadi gücünü artırmaqla yanaşı, onun beynəlxalq münasibətlər sistemindəki mövqeyini da-ha da möhkəmləndirir.

Müstəqil siyaset yürüdən Azərbaycanın dünyanın aparıcı güc mərkəzləri, qonşu dövlətlərlə qarşılıqlı maraqlara əsaslanan six əməkdaşlıq əlaqələri getdikcə möhkəmlənir. Respublikamız bir çox Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələri ilə strateji tərəfdəşliq əlaqələrinə malikdir. Aİ ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdəşlik sazişinin hazırlanması artıq yenek mərhələyə qədəm qoyub. Bu il Azərbaycan dünyanın 120-dən artıq ölkəsini birləşdirən Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik edəcək.

Güclü iqtisadiyyat, güclü siyaset, vətəndaş cəmiyyətinin möhkəmləndirilməsi, qanunun alılıyının bərqərar olunması, demokratianın inkişafı, siyasi İslahatların aparılması və dərinləşməsi - bütün bunlar Azərbaycanın hərəkəflı tərəqqisini təmin edir. Milli inkişaf modelinin uğurla tətbiqi və hədəflənən nəticələrin əldə olunması, sosial-siyasi İslahatların ardıcıl qayda-da həyata keçirilməsi, qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması, hüquqi dövlət quruculuğu yolunda atılan ardıcıl addımlar Azərbaycanın dinamik inkişafını təmin edir.

Azərbaycan davamlı olaraq İslahatlar aparan sosial yönüm-lü dövlətdir. Ölkə rəhbərliyi tərəfindən bu sahə daim diqqət mərkəzində saxlanılır və sosial programlar uğurla icra olunur. İslahatçı sahədə eldə olunan nailiyyətlərin effektiv şəkildə sosial sferaya yönəldilmesi müsbət nəticələr verməkdədir. Cəmiyyətin aztəminatlı təbəqəsi üçün sosial yardımın verilməsi sisteminin formalasdırılması, bütün səviyyələrdə ədalətliliyin bərqərar olması aparılan siyasetin uğurlarından xəber verir. Sosial sahədə yüksək nəticələr eldə etmiş qabaqcıl ölkələrin təcrübəsindən istifadə edilməklə həyata keçirilən layihələrin uğurlu nəticələrini insanlar öz həyatlarında hiss edirlər.

Dövlət başçısının sosial sahədə atlığı mühüm addımlar əhalinin rifahının yüksəlməsinə səbəb olub. Son illərdə sosial müdafiə və təminat xərclərinin bir neçə dəfə artması, sosial siyasetin bütün əhali kateqoriyalarını əhatə etmesi, Prezident İlham Əliyevin son iki ayda əməkhaqlarının, pensiyaların, müavinətlərin artırılması ilə bağlı Ferman və sərəncamları, qacqın və məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülen işlər bunun əyani sübutudur.

Bu sahədə cari ilin əvvəlin-dən həyata keçirilən tədbirlər, ölkə başçısının geniş sosial hı-maye paketi bunun parlaq nü-munesidir. Bele ki, bu ildən başlayaraq Prezident İlham Əliyevin sərəncamları ilə pensiyalar, maaşlar, bütün sosial müavinətlər əhəmiyyətli dərəcədə artırıldı. Söyügedən qə-rarlar bu gün də davam etdirilir. Bəzi sahələrdə əməkhaqqı 50 faiz, bir sıra sosial müavinətlər bir neçə dəfə artırılıb. Bu ilin əvvəlində bütün pensiya-ların sıqorta hissəsi qaldırılıb. Martin 1-dən minimum əmək-haqqı 38.4 faiz artırılaraq 130 manatdan 180 manata çatdırılib. Minimum əməkhaqqının artırılması nəticəsində dövlət sektorunda işləyən 450 min nəfərin əməkhaqqında 30 faiz, özəl sektorda işləyən 150 min nəfərin əməkhaqqında isə 25 faiz artım olacaq.

Azərbaycan xalqı Prezident İlham Əliyevə böyük etimad göstərir, rəğbet bəsləyir, onun siyasetini tam dəstəkleyir. "Opinion Way" şirkətinin bu ya-xınlarda keçirdiyi sorğu bunu bir daha təsdiq etdi. Şübhəsiz, bütün bunlar Ermənistəni, erməni lobbisini, xaricdəki bəzi anti-Azərbaycan qüvvələri ciddi narahat edir. Bu qüvvələr Azərbaycanın uğurlarına ləke yaxmaq, onu nüfuzdan salmaq üçün zaman-zaman, xüsusilə böyük tədbirlər ərafəsində cırkin kampaniyalar təşkil edirlər. Onların sifa-rişlərini yerinə yetirən "Transparency International", "Amnesty International", OCCRP və digər bu kimi qurumlar ölkəmiz, dövlət başçısı və onun ailə üzvləri haqqında yalan, böhtan, dezinformasiya xarakterli məlumatlar yayır, Azərbaycanı beynəlxalq qınaq obyektiye çevir-məyə, ölkə daxilində "5-ci kolon" vasitəsilə ictimai narazılıq formalaşdırmağa cəhd göstərir.

Azərbaycanın müstəqil siyaset yürüdən güclü dövlətə çevriləsindən, habelə qarşıdan gələn dövrde ölkəmizin bir sira mühüm tədbirlərə ev sahibliyi edəcəyindən, Cənub Qaz Dəhlizli layihəsinin tamamlanacağından, Azərbaycanla Ai arasında strateji tərəfdəşlik sazişinin imzalanacağından, ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edəcəyindən ciddi narahat olan hemin qüvvələrin artıq dövlətimizə, onun rəhbərliyinə qarşı növbəti qarayaxma kampaniyası həyata keçirəcəyi ehtimal olunur. Avropa Şurasında bu yaxılarda qəbul olunmuş qətnamə bunu bir dəfə səbət edir.

İctimaiyyətimiz, ekspertlər Azərbaycan əleyhdarlarının və daxildəki "5-ci kolon"un bu cəhdlerinin arxasında hansı maraqların durduğunu yaxşı bilirlər. Buna görə də bu cür kampaniyalarla Azərbaycana təzyiq göstərmək, onu öz yoldan döndürmək mümkün olmayıb və olmayacağı. Azərbaycan ictimaiyyəti bu qüvvələrin bütün iddialarına layiqli cavab verəcək. Azərbaycan əleyhdarlarının, erməni lobbisinin təsirindən olan bəzi beynəlxalq təşkilatların və onların çirqli pullarına salılmış daxildəki "5-ci kolon"un bütün cəhdləri iflasa uğrayacaq.

Zahid Rza,
"iki sahil"

Deputat:

Ölkəmizdə həyata keçirilən İslahatları xalqın dəstəkləməsi anti-Azərbaycan qüvvələri narahat edir

Beynəlxalq anti-Azərbaycan şəbəkəsi son günlər yenidən feallaşmağa başlayaraq ölkəmiz əleyhine qarayaxma kampaniyasına start verib. Bu, əlbette, təsadüfi deyil. Çünkü 2019-cu ildə Azərbaycan bir sıra mühüm əhemmiliyətli beynəlxalq layihələrini başa çatdıracaq, mühüm sazişlərə imza atacaq, ötən illərdə həyata keçirilən İslahatların bazaında milli iqtisadiyyatın daha da böyüymesin təmin edəcək, beynəlxalq nüfuzundan istifadə etməklə Ermənistan-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ probleminin həllində real neticələr əldə etməyə çalışacaq, sosial İslahatları davam etdirməkələ, yeni, daha effektif sosial-iqtisadi model yaratmaqla öz vətəndaşlarının rifahı üçün yeni elverişli şərtlər formalaşdıracaq, ordu quruculuğu işini davam etdirəcək.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin deputati, "Yeni Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Hikmət Babaoğlu söyləyib. Deputat qeyd edib ki, hazırkı mürəkkəb beynəlxalq və regional şərtlər içerisinde ölkəmizin əldə etdiyi bu qədər uğur, heç şübhəsiz, anti-Azərbaycan mövqeli mərkəzləri ciddi şəkildə narahat edir. Ən çox narahatlıq keçirən isə işşalçı Ermənistan və onun beynəlxalq havadarlarından.

Milli Məclisin deputati qeyd edib ki, erməni simpatizanı olan bu beynəlxalq şəbəke islamofob mərkəzləri və ölkəmizdə yaratmağa çalışdıqları "5-ci kalon" üzvlərini də səfərber edərək Azərbaycanı gözdən salmaq, onun beynəlxalq nüfuzuna zərbə vurmaq isteyirlər. Bir qədər konkret ifade etməyə çalışsaq görəcəyik ki, hazırkı anti-Azərbaycan şəbəkənin ən çox siyasi istismara məruz qoyduğu mövzu Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə imzalanacağı strateji tərəfdəşliq sazişidir. Bunun başlıca səbəbi hemin sazişdə Avropa İttifaqına üzv ölkələrin hamisi tərəfindən bir dəha Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün dəsteklenmesinin öz eksiini tapacağıdır. Bu, işşalçı Ermənistan və onun lobbisi ilə əlaqədar olan şəbəkəni ciddi şəkildə narahat edir. Çox maraqlıdır ki, Azərbaycandakı bəzi radikal müxalif marginallar da ölkəmizi məhz bu məsələdə tənqid etməklə əslində ermənilərlə sinxron hərəkət etdiklərini göstərirler. Bunu isə Azərbaycan cəmiyyətinə guya Avropa İttifaqı ilə imzalanacaq sazişin milli maraqlarımıza cavab vermədiyi ilə izah etməyə çalışırlar. Ancaq, əlbəttə, ölkəmizdə hər kəs bunu başa düşür ki, radikallar eyni mərkəzdən

sifariş almaqla milli maraqlarımıza qarşı əleyhdarımızla birgə çalışırlar.

Başqa bir mühüm məsələ ondan ibarətdir ki, bu il Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi tamamlanacaq və beləliklə, ölkəmiz həm iqtisadi baxımdan daha da güclənəcək, həm də siyasi baxımdan beynəlxalq münasibətlər sisteminde öz nüfuzunu bir qədər də artıracaq. Bu amil isə Dağılıq Qarabağ probleminin həllində bizi daha da güclü edəcək. Bu da işşalçı Ermənistanın lehine deyil. Nəhayət, ən ümde məsələlərdən biri Azərbaycanda həyata keçirilən kompleks İslahatlar və onun xalq tərəfindən dəsteklənməsidir. "Opinion Way" sorğu şirkətinin anketlərində əksini tapan xalq-ıqtidar birliliyi nümunəsi də anti-Azərbaycan mərkəzlərin ciddi narahatlığına səbəb olub. Məsələ ondadır ki, Azərbaycanın inkişafına və müstəqil siyasetinə mane ola bilməyen güc mərkəzləri onu daxildən parçalamaqla zəiflətmək və beləliklə Qarabağ problemini birdəfəlik yaddan çıxarmaq isteyirlər. Diqqət etsək görəcə ki, nə xaricdə bize qarşı fealiyyət göstərən "mühacirət müxalifəti", nə də Azərbaycanda olan marginallaşmış müxalif qrup problemlərdən danışan zaman bədəfə də olsun Qarabağ problemindən danışmırlar. Cənub onlar, sadəcə, anti-Azərbaycan mərkəzlərdən aldıqları təlimatla hərəkət edirlər. Bütün bunlar isə Azərbaycan xalqının diqqətindən əsلاq yayılmışdır və xalqımızı öz liderinin etrafında daha six birləşməyə sövq edir.

Cavid Osmanov: İslahatlar böyük rəğbatla qarşılıanır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2019-cu ilin əvvəlindən başlayan sosial İslahatlarının uğurla davam etdirilməsi Azərbaycan xalqının böyük əksəriyyətinə müsbət təsir göstərməkdədir. Fransanın "Opinion Way" şirkətinin bu ilin martında Azərbaycanda keçirdiyi rəy sorğunun neticələri bir dəha təsdiqlədi ki, Azərbaycan xalqı, vətəndaşları Prezident İlham Əliyevin ətrafında six birləşərək öz liderini dəstəkləyir.

Bu fikirləri Milli Məclisin deputati Cavid Osmanov ikisahil.TV-yə açıqlamasında bildirib. Qeyd edib ki, dövlət tərəfindən azəmənatlı əhalinin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə göstərilən diqqət və qayğı xalqımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Son 16 ildə ölkəmizdə keçirilən uğurlu İslahatlar neticəsin-

də ölkə iqtisadiyyatı inkişaf etdikcə əhalinin sosial vəziyyəti durmadan yaxşılaşmayaqdadır: "Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi ümummilli lider Heydər Əliyev siyasetinin neticəsində reallaşıb". Son bir ilde yaşananları, İslahatlar prosesi ni 27-28 illik müstəqillik tariximizdə birmənalı olaraq yeni mərhələ adlandırma bilərik. Hər bir sahədə uğurlar, nailiyyətlər göz önündədir. Hər bir məsələnin mərkəzində mehz Azərbaycan vətəndaşlığı onun mövqeyi, mənafeyi dayanır. Şəhid ailəleri, Qarabağ müharibəsi ellillərinin, qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsinin gücləndirilmesi, əmək-haqqalarının, əmək pensiyalarının, təqəddürün artırılması ilə bağlı atılan addimlar, 2015-ci ildən bu yana cəmiyyət üçün böyük yüksək əvələşmiş və ən azı 800 min vətəndaşımızı əhatə edən problemlə kreditlərlə bağlı tarixi və dünyada analoqu olmayan Fərmanın imzalanması, ticaret mərkəzində baş vermiş yanğınlı əlaqədar dövlət tərəfindən kompensasiyaların vərilməsi və Azərbaycan dövlətinin və cənab Prezidentin öz vətəndaşına qayğış münasibətinin əyani nümunəsidir. Son bir ildə ölkəmizin inkişafında, əhalinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşması istiqamətində əhəmiyyətli dərəcədə neticələr əldə olunub. Təkcə

2019-cu ili yanvar-mart aylarında Prezidentimiz tərəfindən imzalanmış Fərman və sərəncamlar ölkə əhalisinin bütün istiqamətlərde sosial vəziyyətinin yaxşılaşmasına hesablanıb." Cavid Osmanov xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində əldə etdiyi uğurlar Dünya Bankı, Avropa Yenidənqurma və Inkişaf Bankı kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. 2018-ci il oktyabrın 31-də Dünya Bankı tərəfindən yayılan "Doing Business 2019" hesabatında isə Azərbaycan 10-ən İslahatçı dövlət siyahısına daxil edilərək, 2018-ci ildə dünyadan ən çox İslahat aparan ölkəsi elan olunmuşdur. Biznes mühitinin əlverişliliyinə görə ölkəmiz əvvəlki illərlə müqayisədə 32 pillə iirlələyərək 190 ölkə arasında 25-ci yerə yüksəlib. Hal-hazırda Azərbaycan regionda və beynəlxalq aləmdə kifayət qədər serbest siyaset aparan, heç kimin daxili işinə qarışmayan və ölkəsinin daxili işinə kiminsə müdaxilə etməsinə imkan verməyen sabit bir ölkə kimi böyük nüfuzlu malikdir.

Şəmsiyyə Əliqizi,
"iki sahil"

DÜNYANIN ƏN BÖYÜK YALANI: "erməni soyqırımı"

Veli İlyasov

Türkiyənin tanınmış tarixçilərindən olan Mehmet Perincik Rusiya arxivlərində uzun illər apardığı axtarışlardan sonra faktlarla sübut edib ki, 1915-ci ildə ermənilərin sözdə udurduqları "soyqırımı" yalandır ve belə hadisə baş verməyib. Ermenilərə aid tarixi sənədlər sübut edir ki, əslində həmin dövrde Türkiyə dövlətinə qarşı xəyanət baş verib. O dövrde erməni daşnakları Osmanlı imperiyasının düşmənləri ilə gizli əməkdaşlıq ediblər. Ele buna görə də neçə illərdir ki, İrevanda 1915-ci il hadisələrinin araşdırılması üzrə Ankara ilə birgə komissiyanın yaradılmasına qarşı çıxırlar.

Tarixçi deyir ki, o vaxt deportasiya zamanı ermənilər əsasən Deyr-ez Zor şəhərini köçürülbilərlər. İndi bu şəhər Suriyada vətəndaş mühəribəsinin mərkəzində olan yerlərdən biridir. Tarixçi alimin sözlərinə görə, Rusiya arxivlərindəki sənədlər 1915-ci ildə Osmanlı imperiyasının erazisində baş verənlər aydınlaşdırılmışdır. Məqsəd Türkiyə ərazisində ermənilər 104 il vaxt keçir. Amma Ermənistan hele də dünya birliliyinə özünü "məzəlum", "yaziq xalq" kimi göstərməyə çalışır. Əslində isə ermənilər quzu dərisinə bürünmüş qurdurlardır. Onlarda "erməni xəstəliyi" deyilən bir mərəzə var. İndiyədək dünyadan heç bir hekim və ya filosofu bu mərəzi izah edə bilmir.

Ancaq bir həqiqət məlumudur ki, ermənilər daim qan tökməyə həvəskar ikiyayaqlı məxlulqlardır.

Bəs 1915-ci ildə nə baş verib?

1914-cü ildə başlanan I Dünya mühəribəsində bir neçə dövlət Türkəni yer üzündən silmək üçün hückum edib. Döyüşlərin qızığın çağlarında Türkiye ordusunda xidmət edən ermənilər xəyanət edərək silahları ilə bərabər düşmənlər tərəfə keçərək türklərə qarşı vuruşublar. Məqsəd Türkiyə ərazisində ermənilər dövləti yaratmaq olub. Çünkü o vaxtdək ermənilərin qurumu satraplıqlıdan və ya knyazlıqlıdan o yana keçməyib. Dövlət qurmaq onları ən alçaq əməklərə belə vadə edib. Bu iyircən məqsədə çatmaq üçün daxildəki silahlı ermənilər isə təşkilatlı türk kəndlərinə hückum edərək əliyəlin insanları vəhşicəsinə qırıblar. Vəziyyətin təhlükeli xarakter alındığını görən hökümət başçıları erməniləri ölkənin ucqarlarına köçürməyə mecbur qalıblar. Həmin köçürülmədə ermənilərən az sayda ölünlər olub. Bundan başqa, Türkiyəyə xəyanətdə ittiham edilən bir neçə yüz erməni herbəi sərt cəzalandırılbı. O vaxt ermənilər günahlarını bildiklərinə görə səslerini çıxarmayıblar, həm də buna lüzum yox idi. Lakin Türkiyəyə düşmən münasibətdə olan bolşevik Rusiyası ermənilərin əməllərinə başqa don geyindirərək ortaya "soyqırımı" məsesini atıb. Ermənistan o vaxtdan "soyqırımı"ndan yapışaraq Türkiyədən külli miqdarda tezminat almaq kimi çirkin bir məqsəd güdüb. Sonra bəzi dövlətlər bu qondarma ideyadan Türkiyəyə qarşı istifadə etməyə başlayıblar. Bu səni yaradılmış proses hədə davam etdirir.

Erməni lobbisinin səyi nəticəsində bəzi xristian Avropa ölkələrində hətta "erməni soyqırımı"nı inkar edənlərin cinayet məsuliyyətinə cəlb edilməsinə dair qərar da çıxarılb. Bu baxımdan ilk zərərçəkən 2015-ci ildə məşhur türk siyasetçisi, Mehmet Perincek'in atası Doğu Perincek olub. O, erməni soyqırımını inkar etdiyinə görə İşveçdə ittiham olunmuşdu. Lakin üç aylıq hebs cezasının qarşılığında külli miqdarda pul ödəmək zəminə buraxılmışdı. Amma sonradan Doğu Perincek Avropa Məhkəməsində İşveçrə hökumətinə qarşı işi udub və ədəleti bərpa edə bilib. Avropa Məhkəməsinin verdiyi qərar çox önemli olub.

Bəzi ölkələr qondarma "erməni soyqırımı"nı tanıyıblar. Bu, erməni diasporunun çirkin fealiyyəti və xristian təessübəşəliyi nəticəsində mümkün olub. Türkiye höküməti həmin ölkələrə, eləcə də Ermənistanın özünə dəfələrlə və təkidlə 1915-ci il hadisələrinin araşdırılması üçün birgə komissiyanın yaradılmasını təklif edib. Amma rəsmi İrevan buna getməyərək, arxivlərini qapalı saxlamaqda davam edir.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, bəzi Avropa ölkələrinin rəhbərlərindən fərqli olaraq dövləti olan ABŞ-in prezidentləri heç vaxt "erməni genosidi" sözünü işlətmirlər. Oradakı diaspor hənsi alçaq üssüllərə əl atsa da ABŞ prezidentlərinə bu iki kəlməni "dedidzirə" bilmirlər. Çünkü ABŞ-da ermənilərin haqsız və yalançı olduqlarından yaxşı xəbərdardırlar.

İndi Ermənistan fakt qarşısında aciz qalıb. Sual olunur: əgər "soyqırımı" olubsa, zərər çekməsənə buyur, arxivlərini aç. Onda dünya görəcək ki, bu "yaziq", "əzabkeş" ermənilər yüz minlərlə türk qanını heca axıdbılalar. Vanda, Anadoluda, Ərzurumda, Xocalıda, Qaradağlıda, Cəməllidə, Bağanis-Ayrımda, Kərkicahanda və digər yerlərdə azərbaycanlılara divan tutulmalarını isə nə qədər gizlətməyə çalışılsalar da artıq bunların hamisində dünyadan xəberlər var. Daha bir fakt ondan ibarətdir ki, qondarma soyqırımı sərgüzəştlərinə qızıldırmaq üçün bolşeviklər guya əvvəllerə öldürülənlərin sayını 300 min, 600 min, 1 milyon, daha sonra 3 milyon nəfərə çatdırılmışdır. Amma arxiv sənədləri sübut edib ki, Türkiyədə heç bir milyon nəfər erməni mövcud olmayıb. Ancaq ermənilərin həyəszlıqları o dərəcəyə çatıb ki, hətta olmayan "faktlar" uydurmaqla belə çəkinmirlər.

Ancaq son dövdə Azərbaycanın apardığı məqsədyönlü fealiyyət nəticəsində ermənilərin ağalarının himayəsi ilə yüz illərlə "türk qanını içmək" planları artıq ifşa edilib. Dünyanın 150-dən çox ölkəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü tam şəkildə tanımı bu na yaxşı sübutdur. Əsl həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında xəricdəki Azərbaycan diasporunun fealiyyəti təqdirdəlayıqdır.

Her il aprelin 24-de qaldırılan haray-həşir isə ermənilərin en böyük xəyanət günü adlandırılarsa, daha düzgün olardı.

Mənəvi dəyərlərimizi maddi maraqlara qurban verməyək!

Bu gün cəmiyyətdə bir ideoloji mübarizə gedir. Mübarizənin bir tərəfində milli mənəvi dəyərlərimizi qorunalar, digər tərəfində ona qənim keşilənlər durur. Həmin ictimai mənzərə eslində belə görünür: ziyalı el cahil, peşəkarlar qeyri-peşəkarlar açıq müstəvиде savaş aparırlar. Təessüf ki, cəmiyyət uzun illər mehz ikincilərin hərəkətərinə o qədər loyal yanaşdı ki, onlar da bu münbit şəraitdə istifadə edərək bütün mənəvi dəyərləri ayaqlar altına atmağa imkan tapdırılar.

Rusların atalar sözü var: "Həyəsizlik ikinci xoşbəxtlikdir." Bu mənada indi şou-biznes adlı ifrat mədəniyyətsizlik möhütiндe "at oynadanlar" istedadlarına deyil, həyəsizliqlarına güvənlənlərdi. Bu işdə təbi ki, bəzi telekanallar ve mətbuat orqanları ziyalının təfrinini az tutur. Ona görə ki, orada çalışanların böyük ekseriyəti qeyri-peşəkarlardır.

Əslində, peşəkar jurnalistlərin qənimine çevrilmiş bəzi telekanallar dan ziyalı mövqeyi, intellektual verilişlər gözləmək də mümkün deyil. Əvəzində eñirlərdə kükçə əxlaqı tügən edir. Həmin əxlaqı aşışayanlar anlasınlar ki, bu bir bumeranqdır. Hədəfə çatmayanda qayıdib özlərinə deyəcək.

Mətbuat kimmersiya vasitesidir, yoxsa cəmiyyətin ideoloji avanqardıdır? Müstəqilliyyini yeni qazanan və yeni ictimai sistemdən digərinə keçid dövrünü yaşıyan ölkəmizdə indi bu sual daha aktualdır. Qənaetimizcə, mətbuatın kimmersiya vasitesi olmasından çox ideoloji vasitə olması xüsusi önəm daşıyır. Ona görə ki, yarandığı təqdim dövrlərdən mətbuatın bir ali vəzifəsi olmuspardır: Kütlnənin səviyyəsini onun düşündən beyninərin, ziylərinin səviyyəsinə qaldırmaq. O yerde ki, qəzetlər, televiziylər bu vəzifənin öhdəsindən gələ bilmirlər, orada ideoloji aşınmaların və sapmaların baş verəsi faktları mövcuddur.

İndi Azərbaycan cəmiyyətinin məhz kütlnənin səviyyəsini yüksəldən mətbuata və televiziyalara ehtiyacı daha çoxdur. Ona görə ki, bizim işğaldə qalan torpaqlarımız, Ermənistən kimi düşməniz var və biz güclənməliyik, qüdrətli olkeye çevriləmeliyik. Bunun yolu isə təbi ki, elmdən, yüksək təhsildən, ziyalı cəmiyyətdən keçir.

Böyük qüsurdur ki, indi bəzi televiziyalarda şou-verilişlər, maarifləndirici və intellektual verilişləri bir-birə nisbətdə üstələyib. Məhz bu qüsurlara görə, ötən illərdə Prezident Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyev televiziyalarımızın milli mənəvi dəyərlərə saygısızlığını tənqid edən möhtəşəm elmi-təhlili məqalələrə çıxış etdi. Məqalələrdə ölkənin iqtisadi inkişafı dövründə mədəni, ziyalı cəmiyyətin formalasması istiqaməti geniş təhlil edilmişdi.

Bele bir məşhur bir ifadə var: "Herostat şöhrəti". Qədim dövrlərdə bir qul məşhurlaşmaq və hamının diqqətini cəlb etmek üçün məşhur məbədi yandırır. İndi bəzi televiziya kanallarımız çox vaxt tamaşaçının diqqətini cəlb etmek üçün, cəmiyyətin qəbul etmədiyi davranışlarında intellektual verilişlərdən daha çox önmən verirler.

Ən dəhşətli isə odur ki, son illərdə meyxanalarda və replerdə kriminal aləm, narkomaniya, avtoxulqanlıq, əyyaşlıq açıq mətnlə təbliğ edilir. Gənclərin avtomobilde ən çox oxutduqları meyxanaların mətninə diqqət yetirin: "lyne vururam, zırranıram, kayf tuturam qəşəng-qəşəng..."

Və yaxud: "Tı druq, ya druq, mı kriminalny kruq" meyxanasında əsl kriminal aləm təbliğ edilməklə ədəbsiz ifadeler, gülə sesləri. Və yaxud Azərbaycan qadınlarına yönelik aşaşılıyıcı meyxanalar: "Şəhər partlayıq, qız axarırsan bulvara tonnan". Avtoxulqanlığı təbliğ edən onlara meyxana var ki, hələ de artmaqdə davam edir.

Təbi ki, bu meyxana və repler xüsusi studiyalarda yazılırsa məsuliyyəti onlar da daşıyırlar. Ona görə ki, bele əxlaqsız və cinayətə meyilli meyxana və replerin meydana çıxmışında bilavasitə onların da günahı var.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin həqiqi ziyalılara göstərdiyi diqqət və qayığı, onların sənətinə verdiyi yüksək qiymət də cəmiyyətimizdə birmənali olaraq təqdir edilir. Azərbaycanın mədəniyyət xadimləri, elm adamları sözün həqiqi mənasında dövlətin hərəkətli qayğılarından razılıq edirlər. Bundan başqa, milli mənəvi dəyərlərimizin qorunması ölkəmizin başçısı tərəfindən hemişə diqqətdə saxlanılır. O, həqiqi ziyalılara, istedadlı insanların qayğısına qalmalıqənən təbliğ edir. Xüsusən ölkə başçısı elan edib ki, biz mədəniyyətimizi və mənəvi dəyərlərimizi bazar iqtisadiyyatına qurban verməyəcəyik. Təbi ki, hər birimiz bu işdə cənab Prezidentə dəstək olmağa borcluyuq.

Bu bir həqiqətdir ki, Azərbaycanın dilini, tarixini, milli mənəvi dəyərlərini, əxlaqını qoruyan və onu zənginləşdirən məhz sözün həqiqi mənasında jurnalıstlər olublar. Amma bu həqiqət indi hiss olunmur. Biz bu fikirlərimizlə iddia etmirik ki, qloballaşmanın və müasirşənən eleyhinəyik. Bütün deyirik ki, qloballaşma təhsilin yüksəlməsi, ziyalı cəmiyyətin qurulması ilə temin edilir. Bu işdə mətbuatın fəaliyyətini düzgün istiqamətləndirmək bir həyat məsələsidir. Əks halda, cəmiyyətdə nümune göstərilişi insanlarımız ziyalılardır, ziyanlılardır.

Bir onəmli faktı da qeyd edək ki, son dövrlər meyxana və replerdə kriminal aləmi, narkomaniya, avtoxulqanlığı və əyyaşlıq təbliğ edənlərə qarşı hüquqi mübarizə başlayıb. Artıq bir neçə əyyaşa qarşı qanuni ölçü götürülüb k, bu da cəmiyyət tərəfindən müsbət qarşılıanır.

**Elçin Zaman,
"iki sahil"**

Elçin Əhmədov:

Anti-Azərbaycan qüvvələrin ölkəmizə təzyiq göstərmək, onu öz yolundan döndərmək cəhdləri əbasdır

Son vaxtlar qlobal və regional güçlər arasında artan ixtiyaclar beynəlxalq münasibətlər sisteminde davam edən gərginlik, o cümlədən dövlətlərin suverenliyi və prinsiplərinə ikişili yanaşma, həmçinin beynəlxalq münaqişələr, birtərəflə iqtisadi sanksiyalar, dözməszlük və humanitar böhran vəziyyəti daha da kəskinləşdirib. Bütün dünəyada və bölgədə gedən müxtəlif mənfi proseslərə baxma-yaraq, Azərbaycanın hərtərəfli və dinamik şəkildə inkişafı, müstəqil, çoxşaxəli və milli maraqlara söykənən xarici siyaset kursu onun Cənubi Qafqaz regionunun ən çox inkişaf etmiş ölkəsi olaraq qalmasını təmin edib.

Bu fikirləri AZERTAC-a açıqlamasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət idarəciliy Akademiyasının professoru, siyasi elmlər doktoru, "Azərbaycan Respublikası Dağılıq Qarabağ Bölgesinin Azərbaycanlı icması" ictimai Birliyinin sədr müvəvvarı Elçin Əhmədov deyib.

Əhmədov bildirib ki, hazırda Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda əsas söz sahibi olan dövlət kimi çətin və mürəkkəb geosiyasi şəraitdə müstəqil xarici siyaset həyata keçirir. Eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi enerji layihələri, regional integrasiyaya xiadət edən əməkdaşlıq formatları regionda sabitliyin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Bununla yanaşı, Azərbaycan dünəyada sülhəyaradma prosesində feal iştirak edir, səmərəli təkif və təşəbbüslerə çıxış edir, öz praktik fealiyyəti ilə sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmənlənməsinə dəyəri töhfələr verir.

Bununla yanaşı, Azərbaycan regionda yeni əməkdaşlıq formatlarının əsas təşəbbüskarı kimi çıxış edir və ölkə rəhbərliyinin bütün səyələri regionun inkişafına və xalqın rəfahına yönəlib. Azərbaycan-Rusiya-İran, Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan və digər üzürtərəfli, həmçinin dördtərəfli əməkdaşlıq formatları buna əyani sübətdür. Eləcə də ölkəmiz Avropa təhlükəsizlik arxitekturasının etibarlı tərəfdəsi kimi qitənin enerji təhlükəsizliyini təmin olunmasında əhəmiyyəti rol oynayır. Azərbaycan xarici ölkələrin iqtisadiyyatına sərməye yatırıb, Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan dövləte, sivilizasiyalararası dialoqun, qlobal siyasi, iqtisadi, mədəni problemlərin müzakirə olunduğu məkana çevrilib.

Son illər ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi, eləcə də dövlətimizin başçısının təşəbbüsü ilə keçirilən bir sıra mühüm əhəmiyyətli beynəlxalq tədbirlər Azərbaycanın dünyada nüfuzunu xeyli yüksəldib.

Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlarında əməkdaşlığı genişlənib, o cümlədən 2018-ci il iyulun 11-də Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış "Tərəfdəsiq prioritətləri" adlı mühüm sənəddə bir çox məsələlər öz eksini tapmaqla yanaşı, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyinə, sərhədlərimizin toxunulmazlığına dəstək və hörmət ifade olunur. Ancaq son vaxtlar Azərbaycan ile Avropa İttifaqı arasında danışçılar aparılan saziş layihəsinə dair əsaslı fikirlər iheri sürürlər. Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı və yeni saziş barede aparılan danışçılar, ilk növbədə, Ermənistən narahat edir. Ermənistən hətta Avropa İttifaqına üzv dövlətlər arasında olan himayədarları vasitəsilə bu saziş körə salmağa çalışır. Eyni zamanda, Ermənistənla həmrəy olan bəzi antimilli ünsürlər də bu sazişə qarşı çıxırlar. Lakin qeyd etmək vacibdir ki, Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri, hər şeyden əvvəl, bərabərhüquqlu və qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığa əsaslanır. Həmçinin Azərbaycan ile Avropa İttifaqı arasında imzalanacaq strateji tərəfdəsiq sənədi üzərində hər iki tərəf üçün

ləke yaxmaq, onu nüfuzdan salmaq üçün müxtəlif vaxtlarda, xüsusilə mühüm tedbirlər ərefəsində çirkin kampaniyalar təşkil edirlər. Onların sıfırılarını yerinə yetirən "Transparency International", "Amnesty International", "Human Rights Watch", "Free Press", "Mercy Corps", "Beynəlxalq Böhran Grupu", "Sərhədsiz Repartorlar", OCCRP və digər bu kimi qurumlar ölkəmiz, dövlətimizin başçısı haqqında yalan, bəhət, dezinformasiya xarakterli məlumatlar yayar, Azərbaycanın beynəlxalq qınaq obyektiinə çevirməyə, ölkə daxilində isə "5-ci kolon" vasitəsilə ictimai narazılıq formalaşdırıma cəhd göstərilər.

Azərbaycanın müstəqil siyaset yürüdən güclü dövlətə çevriləsindən, habelə qarşısından gələn dövrə bir sira mühüm tedbirlərə ev sahibliyi etməyindən, Cənub Qaz Dəhlizliyi layihəsinin uğurla tamamlanacağından, Azərbaycanla Avropa İttifaqına üzv ölkələrin üçdəbəri Azərbaycanın strateji tərəfdəş hesab edir. Bu, gənc müstəqil ölkə üçün çox vacibdir və albəttə ki, biz Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdəşənən əsaslıdır. Bu, gənc müstəqil ölkə üçün çox vacibdir və albəttə ki, biz Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında gələcək razılışmanı strateji əlaqələrin gücləndirilmesində daha bir mühüm mərhələ hesab edirik.

Bu baxımdan, hazırda Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki nüfuzunun gündən-güne artmasının və gənc müstəqil dövlətimizin regionda söz sahibinə çevriləsindən dünəyadəki anti-Azərbaycan qüvvələri əlaqələrimizi feal şəkildə inkişaf etdirir. Azərbaycan Avropa İttifaqına üzv 9 ölkə ilə strateji tərəfdəsiq bəyannameleri qəbul edib. Bu, o deməkdir ki, Avropa İttifaqına üzv ölkələrin üçdəbəri Azərbaycanın strateji tərəfdəş hesab edir. Bu, gənc müstəqil ölkə üçün çox vacibdir və albəttə ki, biz Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdəş hesab edir.

Eyni zamanda, bu gün Azərbaycanın dünya əhəmiyyəti tədbirlərinin en yüksək standartını ortaya qoyması antimuselman siyasetinin, ovqatının hökm sürdüyü Avropada heç də bəzi qüvvələri razi salır. Məhz erməni lobbisi de bunun arxasında dayanır və istəmir ki, bu gün Azərbaycan sivil dünyaya olduğu kimi təqdim edilsin. Çünkü onlar illərlə Azərbaycan haqqında özlərinin düşündüyü mənfi rəyi formalasdırmaça çalışırlar. Bütün bu səylərə baxımda, hər zaman tutarlı cavab verib və qarşı tərəfin özünü ifşa edib. Azərbaycan dövləti və xalqı heç vaxt imkan verməz ki, onların bu kimi ədalətsiz, qarəzlə və subyektiv iddiaları dünya ictimaiyyətində telqin olunsun və real həqiqət kimi zorla insanların şüuruna yeridilsin. Bir sözə, anti-Azərbaycan qüvvələrinin çirkin kampaniyalarla ölkəmizə təzyiq göstərmək, onu öz yolundan döndərmək cəhdleri əbasdır.

Həmçinin xarici anti-Azərbaycan qüvvələr ölkəmizin uğurlarına

AXCP-ReAL qarşılıklı: Bitib-tükənməyən “satqın” ittihamları

Son zamanlar müxalifət qurumları olan Respublikaçı Alternativ (ReAL) və “Milli Şura” üzvləri (konkret AXCP-çilər) arasında gərginlik artmaqdadır. AXCP ReAL-i həkimiyətə işləməkdə, satqınlıqla suçlayırlar. Sosial şəbəkələr və mətbuat üzərində özünü göstərən kəskin münasibəllər, qarşılıqlı ittihamlar, söz atması artıq təhqiqlərə keçib. Onsuz da bu iki siyasi qurum arasında əvvəldən “soyuq müharibə” yaşandırdı. Bu dəfə də AXCP sədrinin müavini Fuad Qəhrəmanlı özünün sosial şəbəkə hesabında müzakirələr səbəb olacaq fikirlər paylaşıb. O, ReAL üzvlərinin Brüssel sefərini Azərbaycan həkimiyətinin təşkil etməsi barədə iddialar sözləndirdi: “Siyasi mədəniyyət tələb edir ki, ReAL rəhbərliyi Avropa İttifaqının mətbuat katibi Adam Kaznovskinin “Al ReAL nümayəndələrini ne Brüsselə devət edib, ne de ki, onların sefərini sponsorluq edib” sözlərindən sonra, çıxıb Brüssel sefərlerini həkimiyətin təşkil etdiyi ni etiraf etsin. ReAL rəhbərliyi en azı təşkilatın üzvlərinə, “Facebook”da onların yazılarını bəyənən sade insanlara niyə onları aldatdıqlarını, nəyin xatirine belə bir cırıknışa getdiyini mütləq açıqlamalıdır. İnsanların inamı ilə belə oynamaq etik deyil”.

Buna cavab olaraq ReAL Partiyasının icraçı katibi Natiq Cəfərli isə söyləyib ki, Fuad Qəhrəmanının məsələdən, ümumiyyətə, xəberi yoxdur: “Azərbaycanda çox siyasetçilər Avropa Birliyi, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası, ATƏT nədir - bunları bilmirlər. Hamısı elə bili ki, Avropa dedikdə bütün bu strukturlar eyni məkandan idarə olunur. Elə deyil, sadaladıqlarım fərqli strukturlardır. Biz isə heç vaxt deməmişik ki,

Azərbaycandan Brüsselə sefərimizi Avropa Birliyinin Azərbaycan sefirləri təşkil etdi. Həmişə deməmişik ki, onlar sadəcə texniki dəstəyi göstəribilər. Doğrudan da, onların texniki dəstəyi çox vacib oldu. Bunu özümüz qeyd edəliyimiz halda, Avropa İttifaqının nümayəndəsi de əslində bunu təsdiq etmələr. Sponsorluğuda, dəvəti de Avropada yerləşən nüfuzlu “beyin mərkəzləri” edib. Bunu təsdiq etdiyimiz halda, bize qarşı kampaniyaya, qarayaxmaya başlayıblar. Həmin siyasetçilər köhnə təfəkkürələrə onlara üçün bele məqamları anımlırlar.

Cəfərlinin fikrincə, ReAL-in Brüsselə çıxışını hökumətin təşkil etdiyi iddia etmək tamamilə absurdur: “Men təessüf edirəm ki, AXCP nümayəndəleri rəqib kimi ReAL-i görübərək ve belə qarayaxmalarla məşğuldurlar. Əslində bunları səsləndirən təref sübutla məhkumdur, sübutla mükəlləfdür. Onlar sübut göstərə bilirlər, bəzən boşbağlıq etməlidirlər. Ona qalsa, mən de iddia edə bilərəm ki, Fuad Qəhrəmanlı hö-

kumətlə anlaşıb, həbsdən çıxıb, indi de hökumətin sıfırmasını yerinə yetirir. Bunu heç vaxt demərəm, çünki nə sübutum yoxdur, nə da mədəniyyətim imkan verir. Amma belə boş-boş sözleri deməye o insanların “mədəniyyəti” çatır”.

Bütün bunlar Azərbaycan müxənəfiyinin, xüsusən də liderliyə can ant, demokratiya libasına bürünən insanların əsl mahiyyətini, təfəkkür terzini bir daha ortaya qoyur. Məlum olur ki, xalqa, daha doğrusu, etraflarına topladıqları 5-10 nəfərə birləşdən, bərabərlikdən, haqq-ədalətdən şirin-şirin nağıllar danişan, onlara böyük vədler verənlər gerçəlikdə çox cılız adamlardır. Bu cılıqlidan irəli gelərək onlar hətta ən xırda məsələlər üzərində de vahid mövqeyə gələ bilir, şəxsi maraqlardan çıxış edərək bir-birlerinin üvənənə ən kəskin ittihamlar səsləndirməkdən de çəkinmirlər.

Sevinc Azadi,
“iki sahil”

Səfillər ölkəsində özbaşinalıq

Artıq bütün dünyaya məlumdur ki, Ermənistən hər bir sahədə dərin böhranla üz-üzədir. İctimai-siyasi vəziyyətin gərginliyinin stabil qalması isə böhranın davam edəcəyindən xəbər verir. “Araratsement” istehsalat birliyində çalışan 1200 nəfər fəhlənin tətilə çıxmaları, Armaçır vilayətində əhalinin İrəvan-Gümrä demir yolu xəttini bağışması, ölkə daxilində Nikol Paşinyan və Qaçık Sarukyanın qarşılıklarının hələ də davam etməsi söylədiklərimizə əyani sübutdır.

İcra nümayəndələrinin özbaşinalıqlarından narazı olan Armaçır vilayətinin en böyük kəndi hesab edilən Zartonkə shəhəri Paruyr Sarkisyanın kəndlərinin pay torpaqlarını qeyri-qanuni yolla əllerindən almışından şikayətçilərlər. Bu, işğalçı ölkədə baş verən neçənci məmər özbaşinalıqlarıdır ki, yerli əhali artıq bezərək etiraz aksiyaları keçirir. Aksiya iştirakçıları İrəvan-Gümrä demir yolu xəttini bağışlırlar. Erməni mediasında yer alan xəbərlərə görə, Zartonkə əhalisi icra nümayəndəsinin 27 yaşlı övladının da soyğunluq və özbaşinalıqda ad çıxardığını dile getiriblər. Vəziyyət ele bir həddən çatıb ki, o, narazı sakınlara atəş açıb. Neticədə 7 nəfər yaralanıb. Zərərçəkenlər Met-samur mərkəzi xəstəxanasına yerləşdiriliblər. Başından güllə yarası olan kənd sakını Vardan Poğosyanın vəziyyətinin ağır olduğu bildirilir. Hal-hazırda Zartonkə vəziyyət o qədər gərgindir ki, həkimiyətin başlıbosluğundan təngə

gelən yerli sakınlər İrəvan-Gümrä demir yolu reislərində oturaraq Paşinyanın həkimiyətini lənətənlər və bu özbaşinalıqlarla son qoymasını tələb edirlər.

Ölkəsində bu qədər saysız-hesabsız rəzilliklərin gündə-güne artırmasına, əhalinin etirazlarına baxmayıaraq, Paşinyanın başı olıqarx-deputat Qaçık Sarukyanla münaqışəyə qarışır. Bu da təməli 1914-cü ilde Abbasqulu bəy tərefindən qurulan, daha sonra mənfurələr tərefindən adı deyilən və hazırda Sarukyanın məxsus “Araratsement” istehsalat birliyində çalışan 1200 nəfərin tətil etmesi ilə nəticələnib. Zavodun rəhbərliyinə 15 iyun tarixində rentabelli olmadığı üçün müəssisənin fealiyyətinin dayanırmaması ilə bağlı göstəriş verilib. Bu da təbib olaraq orada çalışan işçilərin ciddi və genişmiyən etirazlarına səbəb olub. Belə ki, Ermənistən inşaat sektorunun 80 faizini təşkil edən “Araratsement” istehsalat birliyinin bağlanması hem bu bölge əhalisi üçün ziyanlıdır, hem də ölkənin inşaat sektorunun çökəmisi deməkdir. Ancaq bu, böyük ümidiylər 1 il önce həkimiyətə getirilən bəzən Paşinyanın heç vecinə də deyil. Öz şəxsi mənafəfləri namına ölkəsini və xalqını heçənən başı boş “liderin” idarə etdiyi həkimiyətdən de bundan artıq gözlemək özü gərəksizdir. Özbaşinalıqların tügən etdiyi işgalçi ölkədə etirazların hələ bundan sonra da geniş miqyas alacaq gözləniləndir. Belə ki, etirazçılar ciddi şəkildə ayaga qalxaraq hökuməti problemlərin həll olunmayacağı təqdirdə daha pis günlerin gözləyəcəyi ilə bağlı öz fikirlərini səsləndiriblər. “Sizin viddanız neçə yol vere bilər ki, bizim ovladalarımız bir tike quru çörəyə möhtac olsun. Qoy Paşinyanın eşitşinlər və agah olsunlar; eğer bizim zavodumuz 2 aydan sonra bağlanarsa, onda Ararat bölgəsinin sakınları İrəvanın küçələrində “Paşinyana YOX” şüvari ile irimiqyaslı nümayişlər keçirəcəklər”, deyə etirazçılar bildiriblər.

Heç vaxt düzgün idarəcilik sistemi olmayan, xarici ölkələrə özərini mezmələn, qaresiz kimi göstərib öz daxillerində bir-birilərinə yeyən, olıqarxiyanın, rüşvətxorluğun, ikiüzlülüyün, özbaşinalıqların hökm sürdüyü “səfillər” ölkəsinin bugünkü mənzəresi heç de təeccübülu hal deyil. Məhv olmağa məhkum olanların gözənlənən sonunu yaxınlaşdırığı açıq-aşkarlıdır. Geriye isə pərdənin enməsini gözlemek qalır.

Nilufər Mustafaqızı,
“iki sahil”

Əzəli “dostumuzun” köhnə qarın ağrısının yeni “sancısı”

Sərhədsiz Reportorlar Təşkilatı (RSF) 2019-cu il Dünya Mətbuat Azadlığı İndeksini açıqlayıb.

REPORTERS WITHOUT BORDERS FOR PRESS FREEDOM

Atalar deyirlər ki, qulaq gündə bir yeni xəbər eйтməsə karolar. Amma o baxır xəbərin yaratdığı ehvala. Metləb budur ki, Sərhədsiz Reportorlar Təşkilatı (RSF) 2019-cu il Dünya Mətbuat Azadlığı İndeksini açıqlayıb. Böhtandan, riyakarlıqdan ibarət bu cizma-qararı oxumamışdan evvel bildirək ki, Azərbaycana qarşı “qara piar” mövqeyini bu cür yalançı statistikası ilə “yayan”, daha doğrusu təkrarlayan və heç bir səlahiyyəti olmayan bu qurumun qarın ağrısının səbəbi erməni konyakı üçün darıxmasıdır.

Gununsesi.org-un qurumun saytına istinadən verilən xəbərə görə, hesabatda dünya ölkələrində medianın mövcud durumu geniş təhlil edilib. Sənədde bildirilir ki, jurnalistlərin tam təhlükəsizlik səraittində işləyə biləcəyi ölkələrin sayı azalır, avtoritar rejimlər media ya nezərət gücləndirirlər. Hər il 180 ölkə və ərazidə jurnalistikən durumunu dəyərləndirən Sərhədsiz Reportorların “sehirlə çubuq” vasitəsilə hazırladı “hesabatı” gözü bağlı adamın qarın Ağrısında yerləşmək də doğru olar.

Qurum bir çox ölkələrdə siyasi liderlərin jurnalistlərə qarşı düşmənçiliyinin tez-tez ciddi zorakılıq forması aldılarını, jurnalistlər üçün qorxu və təhlükənin görünməmiş həddə çatdığını bildirir. Hesabatda nə yazılır yazılsın, bu “sərhədsizlərin” öz işi, kimlərə qarşı “ögey”, “doğmalıq” münasibətləridir. Azərbaycanın da adının daxil edildiyi hesabatda ölkəmizdə bu sahədə vəziyyətin pis olduğunu qeyd edilməsi “kameraları” yalnız qara rəngə hesablanmış “reportorların” həm də siyasi korluğunu eləmetidir. Qaralama oxşayan “hesabatda” qeyd olunur ki, keçən il 162-ci yerdə olan Azərbaycan 180 ölkə arasında hazırda 166-ci yeri tutub. Guya Azərbaycanda müstəqil jurnalistlər və bloggerlər təzyiqlər var. Bəzi müstəqil media iqtisadi baxımdan boğulub və sair. Amma həqiqi mənada mətbuatı qarşı təzyiqlərin, jurnalistlərə qarşı təhdidlərin artlığı Ermənistən guya 9 pillə irəliləyərək 61-ci yerdədir. Yalançının atasına lənet!

Prezident İlham Əliyevin “Cünki dəfələrlə olub ki, ilk dəfə Azərbaycana gələn və mənimlə görüşən hər hansı xarici nümayəndə he-yeti öz təccübünү gizlədə bilməyib. Deyirlər ki, bəs biz tam başqa fikirdeyik, bize başqa şeylər deyirdilər. Amma biz gəldik, gör-dük ki, Azərbaycan nə qədər inkişaf edib, Azərbaycan necə gözəl ölkədir, Azərbaycan vətəndaşları necə qonaqpərvər və gözəl insanlardır. Bir çoxları bir məsələni de xüsusilə qeyd edir ki, cəmiyyətdən cəox gözəl ab-hava var. Bu, doğrudan da belədir. Biz buna öyrəşmişik. Bu bizim üçün adı haldır. Ancaq bəzi başqa ölkələrə müqayisədə Azərbaycanda ictimai vəziyyət, fikir azadlığı və cəmiyyətdə hökm süren ab-hava doğrudan da çox müsbətdir” sözləri “sərhədsizlər” də daxil olmaqla mətbuat azadlığının nə olduğunu bilməyənlərə tutarlı cavab olsa da bəzi realıqları da xatırlatmaq yerinə düber.

“Sərhədsizlərdən” başqa ölkəməzə gələn bütün qonaqlar, dövlət və hökumət başçıları, nüfuzlu bəy-nəlxalq təşkilatların nümayəndələri bildirilir ki, tolerant ölkə kimi müxtəlif xalqların, millətlərin, dinlərin, konfessiyaların birgə yaşadığı Azərbaycanda söz, vicedan, dini azadlıq heç bir ölkədə müşahidə olunmayan demokratik prinsiplərə sadıqlıqdır. Azərbaycanın multikulturalizm məkanı olmasının özü ölkəmizdə birgə yaşayış qaydalarının mövcudluğunu təsdiqləyir. Heç bir ölkədə Azərbaycanda olduğu kimi qəzətərin çapı üçün redaksiyaların nəşriyyatlara borcu dövlət tərefindən ödənilmir. Ən əsası isə heç bir ölkədə jurnalistlərin mənzil-məsihət səraittərinin yaxşılaşdırılmasına ölkəmizdə olduğu qədər diqqət yetirilir. Mətbuat işçiləri üçün dövlət tərefindən binalar tikilib, siyasi eqidəsindən asılı olmayaraq bütün jurnalistlərə təhvil verilir. Uzun illər mətbuatda çalışan təcrübəli, peşəkar jurnalistlər Fəxri adlar, orden və medallarla təltif olunur. Genç jurnalistlərin peşə hazırlığı üçün kurslar təşkil edilir, xarici diller öyrənilir, başqa ölkələrin təcrübəsindən yaranan məqsədilə ezməyiyyətlərə göndərilir. Ən inkişaf etmiş ölkələrin bəzilərində internet şəbəkələrindən istifadəyə məhdudiyyətlər qoymduğu halda Azərbaycan əhalisinin 80 faizi internet istifadəçisidir. Müstəqil mətbuatın inkişafına diqqət daha da artırılır. Bir neçə ali məktəbdə jurnalistika peşəsi üzrə mütexəssisler yetişdirilir.

“Söz azadlığı” Azərbaycanda tam təmin edilib, heç bir məhdudiyyət yoxdur. Mənə verilən son məlumatda görə, Azərbaycan əhalisinin təxminən 80 faizi internet istifadəçisidir. Belə olan halda söz azadlığı ilə bağlı heç bir problem olma bilmez. Düzdür, bəzi hallarda bizi bəzi qeyri-hökumət təşkilatları təqdim edir, hətta ittihəm edirlər. Amma bu ittihəmlərin heç bir əsası yoxdur. Bu, sadəcə olaraq qərəzli mövqədir. Bunun səbəbi də bəllidir. Amma real vəziyyətə baxdıqda biz hamımız görürük ki, Azərbaycanda söz azadlığı və bütün başqa azadlıqlar tam təmin olunur. Sərbəst toplaşma azadlığı, siyasi fəaliyyət azadlığı, vicedan azadlığı, söz azadlığı, mətbuat azadlığı Azərbaycanda təmin olunur və təmin olunacaqdır.” Prezident İlham Əliyevin bu sözleri Azərbaycanda mətbuat azadlığını daim qara rəngdə təqdim edən “sərhədsizlər” ən tutarlı cavabdır. Belə ki, yenə də “it hürər, karvan keçər” məsəli yada düşür. Demokratiyanı, mətbuat azadlığını Ermənistən timsalında “dəyərləndirən” Sərhədsiz Reportorlara bundan başqa sözümüz yoxdur.

Xuraman İsmayıloğlu, “iki sahil”

Yaxşı ki bunları görmədi Nəsimi!

Siz təsadüfə baxın ki, bu il Azərbaycan ədəbiyyatının korifeylərindən olan İmadəddin Nəsiminin 650, Cəlil Məmmədquluzadənin isə 150 illik yubileyidir. Bu təsadüf mənim çox ürəyimcə oldu. Nə üçün? Mən söyleyim, siz dinleyin.

Bu yaxınlarda böyük şair İmadəddin Nəsimi ile bağlı Azərbaycan şou biznesinin gündeminde "yenilik getirmək" xatırına gecə-gündüz "axtarışlarda olan" üzvləri meydana çıxıb. Lakin bir şey tapmayan, bu fikirlər də yatib yuxuda guya Nəsiminin özünün onlardan birinə "qəzelimi oxu", - deməsi ilə sabahı "yeni bir mahni" ortalığa çıxdı. Və yuxu görənin özü bununla "Nəsimi ili"nə "töhfe" verdiyini vurğuladı. Amma onu da deməyi özüne borc bilirəm ki, bu ele bil "töhfdər" ki, ne Azərbaycan ədəbiyyatına yaraşdır, ne de mədəniyyetin. Ele buna görə mən də illər öncəyə bir yolçuluğa çıxbı, bu gün bütün ziyalı təbəqənin narazılığına səbəb olan bu "töhfe"yə Molla Nəsreddinin də münasibətini öyrənəməyə çalışdım. Düşündüm ki, "şair gelib" camaata yuxusunda, - "Məndə qəzel oxu", - deyirəm, mən də o dünyaya gedib Molla Nəsreddinlə niyə səhbət eləməyim ki?.. Ele bu səhbətimi de Molla Nəsreddinsayağı qələmə alıb üreklerden tikan çıxarmayam?

...Mətbəti yenice Molla Nəsreddinə anlatmışdım ki, o, başını bulayıb hələ 1924-cü ilde jurnalın 5-ci nömrəsində yer alan "Şeir nəşesi" felyetonundan bir misal getirdi: "Idarəmizdə gənc yazıçılarımız tərəfindən gələn yazıların çoxusu şeir və nezmdən ibarətdir. Bu üçüncü nömrəm təbə olunana kimi idarəmət qırıx beşə qədər mənzəməsərlər gelmişdir. Bunların yüzde heşdəndin məzmunu bir-birinə oxşar olub hamisə eşqən, məhəbbətdən, vüsalədən, kaman qaslılarından, laflədən, bülbüldən, güldən, pəridən, ulduz gözlərdən və habelə şairanə nazik mətbətlərdən bəhs etməkdədir". Bizi Qərble müşqayise edən Molla Nəsreddin daha sonra belə dedi: "... Onunçun də onlarda dünya mədəniyyəti tərəqqi tapmaqdadır, bizi lər də xəyalat "mədəniyyəti" tərəqqi tapmaqdadır. Orada qələm sahibi öz fikrim, sadəcə, kağıza göçürüb ildırım itiliyi ilə dünya və aləmə yayır, bizi isə sol ovcumuza bir balaca kağız alıb, gözlərimizi göye axıdib, qafiyə axtarıq və məzmunu vəzi və qafiyəyə qurban getirib şeir yazırıq..."

Mən de Molla Nəsreddinə: "Bəli, indi də şeirin məzmununu bir kənara qoyub qafiyə dərinə düşən şairlər də var ki, yazdığını oxuyanda heç bir mətbət anlamırsan". Səhbətimizin bu məqamında hələ şeiri bir kənara qoyub, keçdim bu yuxu məsələsinə və dedim: - Hələ müasir cəmiyyetimizdə özüne heç bir eziyyət verib şeir yazmayı, musiqi bestələməyən, amma məşhur olmaq istəyənlər də var. Bir də indi Molla Nəsreddin dövründən fərqli "sintez" adlı bir "məsələ" də var ki, kimin könlü hansi şairin yazdığı şeiri isteyirə, bayğı bir mahnının üzərində sintez etdirib "yenilikçi" olur. Hələ xalq mahnılarımı bu "sintez" nə günə salır, ondan səhbət açmaq istəmirəm. Mətbətə keçirəm, bu yaxınlarda İmadəddin Nəsiminin "Sığmazam" qəzelinin hind müsikisi üzərində, özü də ritmik şəkildə oxunması məsələsinə. Həm də qəzelin misraları təhrif olunmuş şəkilde. "Mənde siyār iki cahan" in "Mənde siyār iken cahan" kimi təqdim olunmuş ilə. Burada Molla Nəsreddin fikirlə-fikirlə dedi: "Birincisi, təhrif bağışlanmadır. İkinci, ay bala, qəzel hara, hind müsikisi hara, qəzel hara, ritmik müsikisi hara?.." Mən de cavabında dedim: "Ey müsəlmanların dərd-sərindən rahatlıq təpə bilməyən Molla Nəsreddin, kaş dinləmiş olardin, elə bir bayğı musiqi çıxıb ki, ortalığa, başqlarını bilmirəm, ziyalı bağrı çatlaşadandır. Təsəvvür edin ki, qəzel oynaq bir hind müsikisi üzərində "yapışdırılub" gülünc bir mahniya çevrilib, bu gün toyxanaları, sosial şəbəkələri gezir. Hansı ki o qəzel yalnız mügamlı oxuna bilər, ritmik müsiqiye əsla uyğun deyil. Hələ bəzi ağıssaqlı kişilərin bu "havani" nece ürkədən, yaşalarına yaraşmayan cəvikkliklə oynaması demirəm. Sosial şəbəkələrde beş gənc oğlanın "Mənde siyār iken cahan, mən bu cahana siğmazam", - söyleyərək beş dəfə "mən" deyərək bir-birinin başlarına, hansısa bir tibb ocağında beşaltı qadının yuxarıda eyni sözləri söyleyib, "mən, mən, mən" deyərək bir-birinin üzünə sille vurmalarını hər yaş alıqları "mükafatdan" da danişırlar.

İndi gəlim o şeir məsələsinə. Şairin qəzelinin yuxarıda söylədiyim misralarının ardınca lüzsüz sözərlər davam etdirilməsi və bunu kückəde meyxana şəklində bir qrup gəncin oxumasına. Görəsən, məşhurlaşmaq, gündəmdə olmaq bu qədərmi ucuzlaşdır? Nə üçün belə hallara yol verilir? Bütün hayatı qəm-kedərlər keçən, dünyada bənzeri olmayan vəhşiliklə qətlə yetirilən, gəncliyimizdən düşüncələrimizdə qəm şairi, fəlsəfi şair kimi yer alan Nəsiminin məşhur qəzelini "Pəncu şəş" edənlər, onu əyləncəyə çevirənlər hələ öz-lərinə haqlı da sayırlar. Buna görə alıqları "mükafatdan" da danişırlar.

Dünənədək İmadəddin Nəsimini tanımayanlar, onun külliyatından bircə qəzeli belə, əzber bilməyənlər, bəlkə də şairin şeirlerini üzündən belə doğru-düzgün oxumağı bacarmanın Nəsimi ilinin "töhfeçiləri" olublar.

Molla Nəsreddin, kaş ki şou biznesin bu "növraqını" görə biliyədin. Alaydin elinə o qılıncdan iti qələmini, kəsəydin, doğrayardın bu sözləri, tökərdin yere, doğrunu ortalığa çıxarıyadın. Deyəyindik, "Ey avam müsəlman! 650 illik yubileyə belə hediyyə olmaz. Açıq külliyatı bir qəzəl seç, oxu, defələrə oxu, əzberlə, gözəl qiraət ele, sosial şəbəkələrde yay. Yox, bunu eləmirsənə, o qəzəllərdən birini övladına öyrət, qoy səndən fərqli olaraq böyük şairi bilsin. Yox, bunu da eləye bilmirsənə, çəkil dur kənarda, bize xəyalat "mədəniyyəti" lazımlı deyil".

Söylədiklərimdən qəm dəryasına batan Molla Nəsreddinin mənə son sözü çox müxtəsər oldu: - Yaxşı ki bunları görmədi Nəsimi!

Mətanət Məmmədova

23 APREL ÜMUMDÜNYA KİTAB VƏ MÜƏLLİFLİK HÜQUQU GÜNÜDÜR!

Inşanın yaradıcılığının, əqli fealiyyətinin nəticələri obyektivləşərək, maddi daşılıyıcıda eksini taparaq, yazıya, kitaba çevrilir. Bugünkü rəqəmsal dönyanın köklü dəyişikliklərinə baxmayaq, kitab öz əhəmiyyətini qoruyub saxlamaqdadır. Dahi Nizaminin "tükənməz mənəvi qida", Şekspirin "tacdan qiyemetli", böyük Sabirin "ilk dostum", məarifçi-alim Zərdabinin "qiyemetli dəfəne" adlandırdıqları kitab bilik mənbəyi olaraq qalmaqdadır. Keçmişlər gelecek arasında əlaqə, nəsillər və mədəniyyətlər arasında bir körpü olan kitabın sehriyini tanımak üçün hər il aprel ayının 23-ü bütün dünyada Kitab və Müəlliflik Hüququ Günü kimi qeyd edilir. Bu gün oxucunun onşonda az olduğu, vaxtının çoxunu televiziya və internet qarşısında keçirənlərin sayının getdikcə arttığı bir zamanda kitab məğazalarının və kitabxanaların bağlanması ürək ağrıdır. Bunların qarşısını almaq üçün müvafiq tədbirlər görmək, kitabın daha çox oxucu qazandırmağa çalışmaq lazımdır. Yeri gəlməşkən, Ümumdünya Kitab Günü ilə bağlı dünya təcrübəsindən bir məqama diqqət yetirək: 2001-ci ilənətibarən hər il bir şə-

her bir il müddətinə "Dünyanın Kitab Paytaxtı" elan olunur. "Dünya kitab sənayesinin üç əsas bölməsini təmsil edən nüfuzlu Beynəlxalq təşkilatlar (Beynəlxalq Naşırılar Assosiasiyası, Beynəlxalq Kitab Ticarətçiləri Federasiyası və Beynəlxalq Kitabxanasiyası) və idarələri Federasiyası) və UNESCO nümayəndələrinin daxil olduqları komitənin ilk seçimi Madrid (İspaniya) olmuşdur. Növbəti illərdə isə müvafiq olaraq İsgəndəriyyə (Misir), Yeni Dehli (Hindistan), Anvers (Belçika), Montreal (Kanada), Boqota (Kolumbiya), Beirut (Livan), Lyublyana (Sloveniya), Buenos Ayres (Argentina), Bangkok (Taiwan), Port-Harkort (Nigeriya) və İncəxon (Cənubi Koreya) seçilmişdir. 2016-cı ilin "Dünyanın Kitab Paytaxtı" isə həmin il həm də Avropanın mədəniyyət paytaxtı elan olunan Vroslav (Polşa) şəhəri olub.

Oten il isə bu ada Afina şəhəri layıq görürlər. Arzu edək ki, bu siyahıda Bakının da adı yer alınsın və bu gün də ilin digər bayram günləri kimi hər kəs üçün önem daşınır, yaddaşlar da qalsın.

Sevinc Azadi,
"iki sahil"

Şetland adasında yeni neft quyusu

Birləşmiş Krallığın "Hurricane Energy PLC" neft kəşfiyyatı və hasilatı şirkəti Şetland adasının qərbində yerləşən "Greater Varwick" adlı ərazidə "205/26b-C" (Varwick Deep) quyusunu qazıb.

"İki sahil" "ogj.com" saytına istinadən xəbər verir ki, quyu "Hurricane" şirkətinin qazma programı üzrə qazacağı 3 quyudan birincisidir və "Transocean Leader" yarımçıma qazma qurğusu vasitəsilə qazılıb.

Quyulardan ikisi "P2294" (Warwick/Lincoln) hasilat yatağında, biri isə "P1368 South" (Lincoln) yatağında qazılacaq. "P2294" və "P1368" yataqlarının

her birində "Hurricane" və şərki "Spirit Energy" 50% paya sahibdir.

"Hurricane" şirkətinin verdiyi məlumatə görə, "Varwick"də 2016-cı ildə geniş qazma əməliyyatları aparılmış "205/26b-12" quyusundan 800 metrdən çox neft sütunları aşkar olunmuşdu.

Pakistan şirkətinin böyük uğuru

Pakistanın "Mari Petroleum" nəhəng neft və qaz kəşfiyyatı və hasilatı şirkəti "Rawalpindi Ghauri" blokunda yeni neft ehtiyatı aşkar edib. Bu "Ghauri" blokunda aşkar olunan ikinci kəşdir və buradan gündəlik 300 barrel xam neftin hasil olunacağı gözlənilir.

"İki sahil" "dunya-news.tv" saytına istinadən xəbər verir ki, yeni neft kəşfi ölkədəki enerji böhranının qarşısını almağa kömək edəcək. Bu məlumatı baş nazir İmran Khan çıxışında təsdiq-ləyərək, kəş olunan bu ehtiyatı ölkə üçün çox mühüm nəsiliyət kimi qiymətləndirib.

SOCAR-ın TENDERLƏRİ

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR)

"Azneft" İstehsalat Birliyi

Təzyiq şlankına olan tələbatını təmin etmək məqsədi ilə açıq satınalma müsabiqəsi (11098AM-19) elan edir.

I. Müsabiqədə iştirak etmək üçün təqdim edilməli sənədlər:

- * Müsabiqədə iştirak haqqında müraciət;
- * İştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;
- * Müsabiqə təklifi.

Müsabiqədə iştirak haqqında müraciət (imzalanmış və möhürlənmiş) və iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi ən gec 16.05.2019-cu il, Bakı vaxtı ilə saat 17:30-a qədər Azərbaycan və ya ingilis dilində Satınalan təşkilatın elanda göstərilmiş ünvanında təqdim olunmalıdır.

Tələb olunan sənədlərin surətləri (müsabiqə təklifi istisna olmaqla) Satınalan təşkilatın əlaqələndirici şəxsinin elanda göstərilmiş elektron ünvanına göndərile bilər. Belə halda sənədlərin əsl müsabiqə təkliflərinin təqdim edilməsinin son günü nədək Satınalan təşkilata təqdim edilməlidir.

II. Müsabiqə təklifinin təqdim edilməsinin son tarixi və vaxtı:

* Müsabiqə təklifi bir əsl və 1 sureti olmaqla. 23.05.2019-cu il, Bakı vaxtı ilə saat 11:00-a qədər zərflərin açılış zalında Satınalmalar qrupuna təqdim olunmalıdır. İddiənin nümayəndələri qeydiyyatdan keçmələri üçün ən az yarım saat öncədən Satınalan təşkilata gəlməlidirlər.

* Göstərilən tarixdən və vaxtdan sonra təqdim olunan təklif zərfləri açılmadan geri qaytarılacaqdır.

* İştirakçının inzibati binaya buraxılışını təmin etmək üçün müraciət məktubunda iddiaçı şirkəti təmsil edəcək şəxsin adı, soyadı, vəzifəsi mütləq qeyd olunmalıdır.

* İddiəçini müsabiqədə təmsil edəcək şəxslə bağlı sonradan edilən dəyişiklik qəbul olunmayacaqdır.

III. İştirak haqqı və əsas şərtlər toplusunun əldə edilməsi:

* Müsabiqənin əsas şərtlər toplusunu Azərbaycan, rus və ya ingilis dilində əldə etmək istəyənlər 59 manat (ƏDV-ilə) və ya ekvivalent məbləğdə sərbəst dönerli valyuta ilə iştirak haqqını qeyd olunan hesaba ödədikdən sonra elektron və ya çap formasında əlaqələndirici şəxsən elanın I qrafasında göstərilmiş tarixdək həftənin istenilen iş günü saat 09:30-dan 17:30-a kimi ala bilərlər.

Hesab nömrəsi:

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC,
AZ38IBAZ38010019449306332120,
VÖEN: 9900003871,
Müşteri Xidməti Departamenti,
Kod: 805250,
Müxbir hesab: AZ03NABZ01350100000000002944,
VÖEN: 9900001881,
SWIFT BIK: İBAZAZ2X

İŞTİRAK HAQQI HEÇ BİR HALDA GERİ QAYTARILMIR.

Müsabiqələr üzrə iştirak haqqı ödənilərken ödəniş tapşırığında müsabiqənin nömrəsi, iddiaçı şirkətin tam adı mütləq qeyd olunmalıdır. Əks halda edilmiş ödəniş etibarsız sayılacaqdır!

IV. Müqavilənin icra müddəti:

* Satınalma müqaviləsi 60 təqvim günü ərzində yerinə yetirilməsi tələb olunur.

V. Müsabiqəyə təklif verilən zaman olunacaq bank təminatı:

Müsabiqə təklifinin təminatı üzrə bank qarantiyası - tələb olunmur.

* Avans ödənişin təminatının məbləği ən azı ödəniləcək avans məbləğinə bərabər olacaqdır.

* Hazırkı satınalma əməliyyatı üzrə Satınalan təşkilat tərəfində maksimal olaraq 30% avans ödənişinin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur.

* Müqavilənin yerinə yetirilməsi təminatı satınalma müqaviləsinin qiymətinin 5 (beş) %-i məbləğində tələb olunur. Müsabiqə təklifinin təminatı ...

VI. Satınalan təşkilatın ünvanı:

AZ 1000, Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Neftçilər pr-ti, 73
"Azneft" İstehsalat Birliyinin inzibati binası

Əlaqələndirici şəxş:

Kamil Musayev
Satınalma və təchizat şöbəsinin böyük eksperti
Telefon nömrəsi: +99 412 521-00-00 (11-337) 050 417 71 01
Elektron ünvan: Kamilh.Musayev@socar.az

VII. Elanın, satınalma predmeti haqqında geniş məlumatın və əsas şərtlər toplusunun əldə edilməsi üçün müraciət formasının yerləşdirildiyi internet ünvanı:
www.socar.az (<http://www.socar.az/socar/az/company/procurement-supply-chain-management/procurement-notices>)

VIII. Müsabiqə təklif zərflərinin açılışı tarixi, vaxtı və yeri:

Zərflərin açılışı. 23.05.2019-cu il tarixdə, Bakı vaxtı ilə saat 11:00-da elanın VI qrafasında göstərilmiş Satınalan təşkilatın ünvanında baş tutacaqdır.

IX. Müsabiqənin nəticəsi haqqında məlumat:

Müsabiqənin yekun nəticəsi haqqında məlumat aşağıdakı internet linkdən əldə edilə biləcək:
<http://www.socar.az/socar/az/company/procurement-supply-chain-management/contract-awards>

"Azneft" İstehsalat Birliyinin Satınalmalar qrupu

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR)

Qaz Emalı Zavodu

"1 №-li texnoloji qurğuda etajer soyuducu qurğunun təmir işləri"nin satın alınması üzrə (30001-ƏT-19) AÇIQ MÜSABIQƏYƏ DƏVƏT

I. Müsabiqədə iştirak etmək üçün təqdim edilməli sənədlər:

- * Müsabiqədə iştirak haqqında müraciət (forma elave olunur);
- * İştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi(ödenişin təyinatında iştirak ediləcək müsabiqənin nömrəsi və iddiaçının tam adı göstərilməlidir);
- * Müsabiqə təklifi (müsabiqə təklifləri zərflərinin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü qüvvədə olmalıdır).

Müsabiqədə iştirak haqqında müraciət (imzalanmış və möhürlənmiş) və iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi ən gec 08.05.2019-cu il Bakı vaxtı ilə saat 16:30-a qədər Azərbaycan dilində Satınalan təşkilatın elanda göstərilmiş ünvanında təqdim olunmalıdır.

Tələb olunan sənədlərin surətləri (müsabiqə təklifi istisna olmaqla) Satınalan təşkilatın əlaqələndirici şəxsinin elanda göstərilmiş elektron ünvanına göndərile bilər. Belə halda sənədlərin əsl müsabiqə təkliflərinin təqdim edilməsinin son günü nədək Satınalan təşkilata təqdim edilməlidir.

II. Müsabiqə təklifinin təqdim edilməsinin son tarixi və vaxtı:

* Müsabiqə təklifi bir əsl və 3 (tələb olunan surətlərin sayı) sureti olmaqla 20.05.2019-cu il, Bakı vaxtı ilə saat 10:30-a qədər Satınalan təşkilata təqdim olunmalıdır.

* Göstərilən tarixdən və vaxtdan sonra təqdim olunan təklif zərfləri açılmadan geri qaytarılacaqdır.

III. İştirak haqqı və əsas şərtlər toplusunun əldə edilməsi:

* Müsabiqənin əsas şərtlər toplusunu Azərbaycan dilində əldə etmək istəyənlər 250 manat və ya ekvivalent məbləğdə sərbəst dönerli valyuta ilə iştirak haqqını qeyd olunan hesaba ödədikdən sonra elektron və ya çap formasında əlaqələndirici şəxsən elanın I qrafasında göstərilmiş tarixdək həftənin istenilən iş günü saat 09:30-dan 16:30-a kimi ala bilərlər.

Hesab nömrəsi:

Azərbaycan Beynəlxalq ASC,
AZ38IBAZ38010019449306332120,
VÖEN: 9900003871,
Müşteri Xidməti Departamenti,
Kod: 805250,
Müxbir hesab: AZ03NABZ01350100000000002944,
VÖEN: 9900001881,
SWIFT BIK: İBAZAZ2X

* İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

IV. Müqavilənin icra müddəti:

* Satınalma müqaviləsinin il ərzində yerinə yetirilməsi tələb olunur.

V. Satınalan təşkilatın ünvanı:

AZ1063 (indeks nömrəsi);
Bakı (yerləşdiyi şəhər);
Qaradağ rayon Lökbatan qəs. (yerləşdiyi inzibati rayon və qəsəbə);
Bakı-Salyan şəhəri 22-ci km (yerləşdiyi küçə və ya prospekt);
Bakı-Salyan şəhəri 22-ci km (yerləşdiyi bina, mərtəbə).

Əlaqələndirici şəxş:

Xudiyev Möhübbət Əmir oğlu (soyadı və adı)
Əsaslı tikinti şöbəsi (struktur bölmənin və vəzifənin adı)
050-843-00-29 (daxili 30029) (əlaqələndirici şəxsin korporativ telefon nömrəsi)
30098 (əlaqələndirici şəxsin korporativ faks nömrəsi)
Mohubbat.xudiyev@socar.az (əlaqələndirici şəxsin korporativ elektron ünvanı)

VI. Elanın, satınalma predmeti haqqında geniş məlumatın və əsas şərtlər toplusunun əldə edilməsi üçün müraciət formasının yerləşdirildiyi internet ünvanı:

www.socar.az (<http://www.socar.az/socar/az/company/procurement-supply-chain-management/procurement-notices>)

VII. Müsabiqə təklif zərflərinin açılışı tarixi, vaxtı və yeri:

Zərflərin açılışı 20.05.2019-cu il tarixdə, Bakı vaxtı ilə saat 11:00-da elanın VI qrafasında göstərilmiş Satınalan təşkilatın ünvanında baş tutacaqdır.

VIII. Müsabiqənin nəticəsi haqqında məlumat:

Müsabiqənin yekun nəticəsi haqqında məlumat aşağıdakı internet linkdən əldə edilə biləcək:
<http://www.socar.az/socar/az/company/procurement-supply-chain-management/contract-awards>

Qaz Emalı Zavodunun Satınalmalar qrupu

GÜNDƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ QƏZET

Nö 72 (7327) / Çəşənə axşamı, 23 aprel 2019-cu il

Texnoloji virusların hekayəsi və təhlükəsi

Viruslar haqqında bilmədikləriniz

Texnoloji vasitə istifadəçilərinin ortaqlıq dərdi hesab edilən və hələ de tam çıxış yolu tapılmayan viruslar, bu sahənin her zaman aktual mövzusu olub. Onlara qarşı minlərlə qoruyucu və müdafiə tədbirləri görülər, hələ ki, bu texnoloji təhlükənin qarşısı tam alınmayıb.

Bəs viruslar hansı təhlükələr yaradır?

Texnoloji vasitələr qədər yaşı olan bu viruslar "qurbanları" üçün çox ciddi problemlər və narahatlıqlar doğururlar. Belə ki, telefon, kompyuter, planşetiniz virus modellərindən hər hansı birinə yaxalanıbsa, o zaman sizin sənədə, şəkil, musiqi, şəxsi məlumatlarınız bir sözlə, yaddaş kartınızda olan bütün materiallar silinir. Telefonunuz format olunur, yəni bütünlükə sıfırlanır.

Virusların hekayəsi: necə yarandılar və yayıldılar?

Viruslar ilk olaraq kompyuter sisteminde mövcud olublar. İlk keçidkə, artıq mobil telefon, planşet və digər texnoloji vasitələrde yaranmağa başlayıblar. 1944-cü ildə virus sözünü dövrün tanınmış riyaziyyatçılardan olan Con Von Neyman (John von Neumann) işledib. Neyman viruslara belə bir tərif vermişdi: "Virus: heç kime və heç nəye ehtiyacı olmadan sərbəst çoxala bilənlər." Virusların sonrakı fealiyyətinə nəzər salsaq görərik ki, onlar sərbəstliyi və sürətliliyi ilə fərqlənirlər. 1960-ci ildə Kiper (Creeper) virusu yarandı. Bu virus kompyuter ekranında görsənirdi və ingiliscəndən tərcümədə "mən Kiperəm, tuta bilirsənə, tut mən!" cümləsi yazılırdı. Virus olaraq ilk olsa da, kompyuter üçün xüsusi və ciddi bir təhlükə yaratmirdi. 1974-cü ildə kompyuter sistemi üçün təhlükə yaranan Vabit (Wabit) adlı virus yarandı. Bu virus iklərden fərqli olaraq həm sürətli idi, həm də bütün sistemə yayılmaya qədər dayanırdı. 1981-ci ildə isə tarixə ilk əsl kompyuter virusu kimi qeyd olunmuş Elk Kloner (Elk Cloner) adlı virus oldu. 15 yaşlı Rıç Skrenta (Rich Scrente) tərəfindən yaradılıb. Əslində virus məqsədi üçün yaradılmış da, sonralar texnoloji sistem üçün əsl təhlükə menbəyi oldu.

1995-ci ildən isə "Windows" sisteminin yaranması və artıq kompyuterlərin vahid sisteme qoşulması virusların yayılma süretini daha da artırırdı. 1995-ci ildən makro və elektron poçtla yaranan yayılma bilən viruslar yarandı. 2006-ci ildən isə viruslar təkcə kompyuterləri deyil, mobil telefonları da "hədəfinə" aldı. Müasir dövrdə isə viruslar əsasən "Windows", "Android", "iOS" sistemlərində yayılırlar.

Müasir viruslardan hansını tanımak?

Zombiye (Zombie) - 2010-cu ildə Çinə yaranıb. Əsasən mobil telefonlarda yayılan bu virus qısa mesajlar göndərməyə başlayır. Belə ki, hiyləyə görə istifadəçi mesajda göstərilən linkə toxunmaqla "pul" qazana bilər. Neticədə virus bir milyondan çox mobil telefon istifadəyə yararsız hala getirib. Eyni ildə İranda yaranan Stuxnet (Stuxnet) virusu və İspaniyada yara-

nan Mariposa virusudur. Bu kompyuter virusu 190 ölkədə 12,7 milyon kompyuterin fealiyyətinə son qoyub. Kompyuterlər yanaşı, istifadəçilərin bank kartlarının şifrələrini isteyərək, onlara da "mündaxile" edə bildirdi. Konficker (Conficker) adlı virus iki yüze yaxın ölkədə yayılıb və on milyonlara kompyutere "yoluxmuşdu". Büttün dövrlərin ən təhlükəli virusu sayılıb. Sistemə düşdürüyən ilk anda həmin sistemin təhlükəsizlik və güvenlik məlumatlarını "desifre" edirdi. Hətta çox önemli sistemlərə de yoluxub, "Fransız Donanması, İngiltərə Müdafiə sistemi və s." Müasir dövrün en "yirtici" kompyuter virusudur.

Bəs viruslardan necə qorunmalı?

Təbii ki, təhlükə mənbəyi sayılan viruslardan qorunmaq üçün bir çox antivirus proqramları var. Amma istifadəçi sırf bu proqramlara arxayı olub, sərbəst və rahat olmamalıdır. Çünkü qoruyucu proqramlar olsa belə, hər reklam linkinə, oyunlara, mesajlara təsdiq cavabı vermək və daxil olmaq olmaz. Bu halda siz ünvanınızı öz əlinizlə virusa təqdim etmiş olursunuz. Rəsmi olmayan, ictimaiyyət üçün nəzərdə tutulmayan sayt və elektron sehişlərdən yüksək məlumatlar etməyin. Ən əsası isə onlary hesablarının gizlilik şərtlərinə əməl edin. Xüsusi hesabınızın kodu, bank kartlarınızın kodunu təqdim edib, təsdiqlətməmişdən önce diqqətə düşün. Bütün bu qaydaları gözləməsəniz, kompyuterin müdafiəsi üçün yüksəkliyiniz antivirus proqramlarının da heç bir önemi olmayacaqdır. Qeyd edək ki, ən azı ildə bir dəfə kompyuterinizi format edib sıfırlamalısınız. Bu zaman kompyuteriniz yenilənəcək. Əks təqdirdə kompyutera yayılan virus bütün məlumatlarınızı silecək. Yaxşı olar ki, siz daha əvvəl tədbir görüb bunun qarşısını alısanız. Ona görə de kompyuterinizdən internətə daxil olduqda diqqəti olun. Virus yoluxmasa təkcə kompyuteri təmirə yönəldirmir, həm də sizin şəxsi məlumatlarınızın güvəndə olmadığını bildirir.

Hansı antivirus proqramları olmalıdır?

"Add-Aware Free"

Pulsuz antivirus proqramıdır və cihaza zərər verəcək proqramlara qarşı çox təsirli bir antivirus proqramıdır. Size internet, email və şəbəkə qoruması təqdim etməsinin yanında anlıq qoruma da təmin etməkdərdir.

"Avast Free"

Internet qoruması, e-poçt nəzarəti, oyun rejimi və başqa funksiyaları özündə birləşdirən pulsuz antivirus proqramıdır, lakin digər məşhur antivirus proqramları kimi bəzi funksiyaları yalnız ödənişli versiyasında aktividir.

"AVG Free"

Etibarlı olmayan əlaqələri, endirmələri və e-poçt faylları sürətli şəkildə gözdən keçirməyə imkan verir.

"Avira Free"

Tamamilə ödənişsiz antivirus proqramıdır. Web qoruması, e-poçt qoruması və s. xüsusiyyətləri pulsuz şəkilde istifadə edə bilərsiniz.

"Bitdefender"

Kompyuterinizin sürətini aşağı salmadan müdafiəni təmin edir. Bütün web, e-poçt və mesajlaşma məlumatlarını hər saat yoxlayır və virus aşkar etdikdə onu məhv edir.

"ESET NOD32"

Antivirus olaraq uzun müddətdir hamı tərəfindən tanınmasıyla diqqəti çekir və öz işini layiqincə yerinə yetirir. Kompyuterdə hər saat yoxlama apararaq aşkar etdiyi virusları birbaşa məhv edir.

"Kaspersky"

Bu proqram bir çox zərərlə proqramlara qarşı tədbirlər alır və onları təsisiz hala getirir. Mükafat almış çox az antivirus proqramlarından biridir.

Yaqut Ağasahqızı,
"iki sahil"

Qeyri-sabit hava nə vaxta qədər davam edəcək?

Aprelin 25-i gündüzədək ölkə ərazisində hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi gözlənilir.

Milli.Az xəber verir ki, bunu Trend-e Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinin direktoru Umayra Tağıyeva bildirib.

Onun sözlərinə görə, aprelin 25-dək havanın fasilələrlə yağışlı olacağının gözlənilir. Aprelin 23-də bəzi rayonlarda yağışının intensiv olacağının, çaylarda sululuğun artacağı, bəzi dağ çaylarından qışməddəli daşın keçəcəyi ehtimalı var.

U.Tağıyeva bildirib ki, aprelin 25-dən sonra havanın temperaturu yüksəlməyə başlayaraq iqlim normasına yaxınlaşacaq.

Pendir bakteriyaları allergiyanın müalicəsində faydalı ola bilər

teriyaların bir neçə ştammanın genominun şifresini açıblar. Nəticədə mütəxəssisler bu mikroorganizmlərin DNT-sində gistantının emalına cavabdeh olan sahələr təpiplər.

Bu bakteriyalar əslində allergiyaya qarşı təbii dərmandır. Eksperiment çərçivəsində alımlar onlar tərəfindən aşkar edilən bakteriya stammlarını gistantının mövcud olduğunu şəraitdə yələşdiriblər. Onlar allergen emal edərək böyüməyə başlayıblar. Gistantın qarşılıqlı反应 with bakteriyalarla isə buna bənzər hal baş verməyib.

Bu istiqamətdə tədqiqatçılar hələ davam edir. Alımlar allergiyanın müalicəsində pendir bakteriyalarının daha hansı növlərinin faydalı ola biləcəyini müəyyən etmək isteyirlər.

Məlumdur ki, pendir bakteriyaları gistantının - allergiyanın əsas töredicisinin əmələ gəlmesinin qarşılıqlı ala bilər.

Avstriya və ABŞ-dan olan beynəlxalq alımlar qrupu böyük keşfiyyatçılar: bəzi pendir növlərinin üst hissəsində olan bakteriyalar insanın allergiya tərəfdən gistantını yox etmək bacarığına malikdir.

Milli.Az AZƏRTAC-a istinadən bildirib ki, bu tədqiqatçılar barədə "Scientific Reports" yazarı.

Məhsul məlumatı: məhsul müddət ərzində xüsusi mühitde saxlanılır. Məsələn, parmezan pendirinin hazırlanma texnologiyası bu cürdür.

Pendir bu yolla "yenişənə qədər" onun səthində bakteriyalar yaranır və məhsul xarici patogenlərden qoruyur.

Tədqiqatçılar bu bakteriyaların pendirin dadının formalasmasına tərəfləri öyrənmək qərarına gəliblər. Onlar gənətik analiz həyata keçirərək, bu bak-

TƏSİSCİ:

Baş redaktor:
Vüqar RƏHİMZADƏ

Baş redaktorun I müavini:
İsmayıllı HACIYEV

Qəzetdə "AZERTAC", "OLAYLAR", "AzadInformat", "TREND", SIA, İnterFAX
informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunub.

Bakı: Kapital Bankın 1 sayılı
Xətai filialı H/hesab
№AZ19AIIB380300194437
00306107
Kod № 200071
VÖEN: 2000157291

TELEFONLAR:
Qəbul otagi: 530-26-46, 430-87-97
Baş redaktorun I müavini: 530-26-36
FAX: 430-87-47
Mühəsibatlıq: 430-87-27
e-mail: ikisahil@azdata.net

Ünvan:
AZ1012 Bakı,
H.Zerdabi
prospekti-88

Qəzet "İKİ SAHİL" in kompyuter
mərkəzində yığılır və
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatında
ofset üsulu ilə çap olunur.

Çapa imzalanıb:
23.04.2019-cu il saat 01:00
Qiyməti: 40 qəpik, Sayı: 8213
İndeks: 0151, Sifariş: 1279

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.